

HRVATSKI VOJNIK

Broj 197/198. Godina V. 18. srpnja 2008. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
S 77152 - 500022

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,80 • SEK 430,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

RAZGOVOR

Đurđa ADLEŠIĆ, potpredsjednica Vlade RH
za unutarnju politiku

Vrata NATO-a širom su nam otvorena

T. Brandt

Hrvatski pripadnici misije UNDOF na mimohodu OS Republike Francuske

Pet pripadnika Oružanih snaga RH iz sastava hrvatskog kontingenta u mirovnoj misiji UN-a na Golanskoj visoravni (UNDOF), u sastavu ešelona Organizacije UN-a sudjelovalo je 14. srpnja u Parizu (Champs Elysees) na tradicionalnom mimohodu Oružanih snaga Republike Francuske u povodu obilježavanja francuskog Dana državnosti. Inicijativu za sudjelovanjem ešelona Organizacije UN-a na svečanom mimohodu dao je predsjednik Republike Francuske Nicolas Sarkozy, uz podršku UN-a kao i uz suglasnost država davateljica snaga u pojedinoj mirovnoj misiji.

Naime svake godine francuski Dan državnosti koji obnavlja uspo-

menu na zauzimanje Bastille 1789. povod je održavanju vojnog mimohoda na Elizejskim poljanama u Parizu. Već nekoliko godina ova prestižna manifestacija ujedno pruža priliku da se ukaže čast nekoj državi ili određenoj međunarodnoj političkoj organizaciji kroz sudjelovanje njezinih predstavnika u mimohodu. Na taj način je Evropska unija prošle godine bila istaknuta sudjelovanjem članova oružanih snaga 27 država članica u mimohodu. Ove godine Predsjednik Republike Francuske odlučio je odati priznanje UN-u, Evropskoj uniji i Uniji za Mediteran i to posebice bojni UN-a koja je otvorila mimohod na Elizejskim poljanama. Ta bojna je bila

sastavljena od 145 predstavnika 26 različitih nacija koje trenutačno služe kao pripadnici plavih kaciga u misijama UNFIL, UNDOF i INIFCYP. Tako su se među njima našla i petorica pripadnika OSRH koji trenutačno sudjeluju u misiji UNDOF na Golanskoj visoravni i ujedno su to prvi hrvatski vojnici pozvani na ovu prestižnu manifestaciju. Sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga RH iz sastava UNDOF-a, uz pripadnike oružanih snaga još 25 zemalja koji imaju svoje vojnike u mirovnim misijama UN-a, na svečanom mimohodu u Parizu veliko je priznanje doprinosa RH ukupnim međunarodnim mirovnim naporima.

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@mohr.hr)
Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mohr.hr)
Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek
Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)
Privevod: Jasmina Pešek
Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo
tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 3786-348;
fax: 3784-322

Preplata:
Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.
Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tiskar: Tiskara Zelina d.d.,
K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:
MORH
Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>
E-mail: hrvojnik@mohr.hr
Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Đurđa Adlešić, potpredsjednica Vlade RH za unutarnju politiku

Danas je Republika Hrvatska i u svijetu prepoznatljiva po svojoj modernoj i vrhunski ustrojenoj oružanoj sili. Zbog te činjenice postali smo pozelan partner i najjačem svjetskom vojnom savezu kao što je NATO...

Strana 4

Potpisan Protokol o pristupanju Hrvatske NATO-u

U Bruxellesu je 9. srpnja održana svečanost potpisivanja Protokola o pristupanju Hrvatske i Albanije NATO savezu, čime je ovim djelom zemljama otvoren put za punopravno članstvo u Savezu. Na svečanosti su sudjelovali hrvatski ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković i ministar vanjskih poslova Albanije Lulzim Basha...

Strana 7

Rad Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata

U "knjizi 3" predstavljeni su dokumenti vojne provenijencije iz arhivskog gradiva tzv. RSK, a odnose se na djelovanje bivše JNA i srpskih paravojnih postrojbi u RH, a u "knjizi 4" dokumenti se odnose na rad paradržavnih i političkih ustanova RSK

Strana 12

Razvoj snajperskih djelovanja

Od samog početka ratovanja (bolje rečeno, od početka uporabe luka i strijеле u ratne svrhe), pojedini zapovjednici su tijekom borbenih aktivnosti imali potrebu osobno izdavati zadaće najboljim strijelcima za gađanje naročito važnih ciljeva - protivničkih časnika, stjegonoša, tekliča, trubača

Strana 22

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

**Đurđa Adlešić, potpredsjednica
Vlade RH za unutarnju politiku**

Vrata NATO-a širom su nam otvorena

Danas je Republika Hrvatska i u svijetu prepoznatljiva po svojoj modernoj i vrhunski ustrojenoj oružanoj sili. Zbog te činjenice postali smo poželjan partner i najjačem svjetskom vojnom savezu kao što je NATO. Njihovi stručnjaci visoko cijene hrvatska vojna dostignuća i zbog toga su nam vrata ove organizacije širom otvorena

—Marija ALVIR, snimio Davor KIRIN, fotoarhiva Vlade RH—

Nakon nedavna posjeta pripadnicima OSRH u misiji ISAF u Afganistanu razgovarali smo s potpredsjednicom Vlade RH Đurđom Adlešić o njezinim dojmovima tijekom boravka s hrvatskim vojnicima, članstvu u NATO-u kao i aktualnim događajima u Oružanim snagama.

Kao potpredsjednica Vlade za unutarnju politiku, što biste istaknuli kao prioritete aktualne vlasti na tom području?

Vlada RH jasno je istaknula prioritete svoje politike i ubrzano se na njima radi. Kada govorimo o mom resoru, unutarnjoj politici - istaknula bih svakako reformu državne uprave i reformu pravosuđa. To su resori koji izravno utječu na život građana i ekonomiju jedne zemlje, njihovo funkcioniranje i kvaliteta nužni su preduvjeti za gospodarski rast i standard građana.

Vlada je u ožujku usvojila Strategiju reforme državne uprave za razdoblje 2008.-2011. godinu, prije tjedan dana smo imali predstavljanje rezultata Informatizacije osobnih stanja građana. Tim smo projektom građanima uštedjeli mnogo vremena i novca - samo za upis djece u osnovne i srednje škole roditelji su uštedjeli 2,5 milijuna kuna jer je školama omogućeno da uđu u bazu domovnica i rodnih listova i provjere njihovo postojanje za kandidate za upis. Do ove godine roditelji i djeca morali su stajati u redovima kako bi ih pribavili i dostavili školi na uvid. Umrežili smo i matične uredske pa sada možete rodni list dobiti u bilo kojem matičnom uredu, neovisno o mjestu rođenja - do umrežavanja svatko od nas je bio primoran putovati u mjesto rođenja ili pismenim putem tražiti dostavu rodnog lista. Pravosuđe također priprema brojne Zakone i stvara preduvjete za kvalitetniji i učinkovitiji rad sudova. Novim Zakonom o sudovima dodatno je potpomognuta racionali-

zacija sudačke mreže, definirana je mjerodavnost sudova, ali i obveze sudaca kao i stegovni postupci za nepoštivanje tih obveza. U okviru vanjsko-političkih ciljeva ove Vlade važan je zadatak i modernizacija i preustroj Oružanih snaga - proces s kojim smo daleko odmaknuli, a dokaz je i pozivnica za članstvo u NATO-u.

Ulazak u NATO jedan je od prioriteta vanjske politike RH. Kako očekujete da će se realizacija tog cilja odraziti na unutarnjo-političku situaciju u zemlji? Konkretno, što Hrvatska time dobiva, kako na planu nacionalne sigurnosti tako i u gospodarstvu te općenito?

Članstvom u NATO savezu Republika Hrvatska ostvarit će jedan od dva temeljna strateška nacionalna interesa. Drugi je naravno, članstvo u Europskoj uniji. Punopravno članstvo u NATO-u nesumnjivo će nam donijeti višestruke koristi. Naime, povijesna je činjenica da je NATO savez omogućio nakon stoljeća sukoba više od pola stoljeća mira, ali i blagostanja u zemljama Saveza. Mi živimo na prostoru koji je tijekom povijesti više od svih drugih bio izložen ratovima i razaranjima. Nedavno smo i sami bili žrtvom bezobzirne, zločinačke agresije. Članstvo u NATO-u najčvršće je jamstvo da nikada više nećemo biti prepušteni na milost i nemilost agresoru. Uvjereni sam da neće biti mira i političke stabilnosti u našoj regiji dok sve zemlje ne postanu dijelom euroatlantskih integracija. Članstvo u NATO-u je potvrda zrelosti hrvatske demokracije, jer NATO nije samo vojni savez. To je asocijacija zemalja koje dijele zajedničke vrijednosti poput slobode, mira, demokracije, vladavine prava, slobodnog tržišnog gospodarstva i sl. Hrvatska u tom miljeu ima mnogo više šansi za razvoj i prosperitet. Gospodarski učinci članstva u

Savezu izuzetno su snažni. Članstvo u NATO savezu prije svega znači sigurnost inozemnog kapitala koji ulagači investiraju u zemlju članicu. Učinak tzv. sigurnosnog kišobrana kao što je NATO u svim novim članicama doveo je do porasta izvoza i jačanja gospodarstva te jeftinijih kredita na međunarodnom tržištu kapitala, što u konačnici rezultira povećanjem standarda građana. Kada Hrvatska ulaze novac u modernizaciju naoružanja kupnjom novih tehnologija, država s inozemnim tvrtkama ugovara tzv. offset, kojim se proizvođač obvezuje da će djebove tog naoružanja proizvoditi u Hrvatskoj, kao što je to bio slučaj s kupnjom finskih borbenih vozila Patria. Takvi projekti dovode do otvaranja novih radnih mesta ali i, što je veoma važno, do transfera tehnologije. Uz to, industrija obrazuje mlade stručnjake i nudi stipendije znanstvenicima a sve to dovodi do zamaha nacionalnih gospodarstava. NATO je nesumnjivo dobar izbor hrvatske državne politike.

U skladu s tim hrvatskim vanjsko-političkim ciljem naše Oružane snage prošle su razne promjene i prilagodbe. Slažete li se s ocjenom da je OSRH spreman za NATO?

Proces preustroja Oružanih snaga započeo je neposredno nakon završetka operacije Oluja - 95, te oslobođanja okupiranih dijelova hrvatskog teritorija. Završetkom ratnih operacija, Hrvatska vojska započela je tranziciju iz ratne, dobrotoljaka vojske u modernu, profesionalnu oružanu silu, koja je na dragocjenim iskustvima iz Domovinskog rata počela izgrađivati Oružane snage koje se mogu svrstati uz bok vojski zapadnoeuropejskih zemalja. Taj proces je bio dug i ponekad bolan, ali sa zadovoljstvom mogu konstatirati da smo jedan golem posao konačno priveli kraju, na zadovoljstvo sviju, prije svega onih koji su u ratu domovini dali sve. Država je zbrinula svoje zaslужne ratnike, oni koji više nisu mogli biti u Oružanim snagama otišli su u mirovinu, a dio njih je svoje us-

Nedavno ste posjetili hrvatske vojнике u misiji ISAF u Afganistanu. Tom prigodom susreli ste se i s afganistanskim predsjednikom Hamidom Karzaiem. Kakvi su dojmovi i iskustva iz tog posjeta?

Jako sam sretna da sam bila u prilici uime hrvatske Vlade posjetiti hrvatske vojниke u Afganistanu, a dojmovi s tog putovanja su toliko snažni da ih i danas u predahu dnevnih obveza još uvijek pomalo slažem. Prije svega dragi mi je da sam upoznala žene i mladiće nevjerojatne hrabrosti, profesionalizma i humanosti kakvi su pripadnici Hrvatske vojske koji služe u misiji u Afganistanu. Hrvatska se njima s pravom mora ponositi. To priznanje sam čula i od predsjednika Karzaia te dužnosnika afganistanske Vlade, kao i od zapadnoeropskih generala koji zapovijedaju misijom ISAF. Svi su oni istaknuli da hrvatski vojnici spadaju u red najposobljenijih vojnika koji su na raspolaganju međunarodnoj zajednici. Ono što me kao ženu posebno veseli jest činjenica da, uz visoki profesionalizam, uz naše vojниke ide i image visokog stupnja humanosti koji ih krasí. Obični ljudi s prašnjavim afganistanskim cestama prepoznaju po hrvatskoj trobojnicu vojниke - dobre ljude, kako to Afganistanci vole reći. Teško je ostati ravnodušan i na scene sveprisutnog siromaštva i razorenosti Afganistana. Toj zemlji treba mir, nakon stoljeća krvavih ratova. Naši su vojnici u toj humanoj misiji, svakodnevno riskirajući svoje živote, i ne samo da vjeruju u bolju budućnost te zemlje i tog divnog naroda, nego oni svojim nesebičnim djelima grade bolji život te ulazu i sebe u afganistansku bolju budućnost. Po povratku iz Afganistana razgovarala sam s Predsjednikom Republike, premijerom i ministrom obrane i osjetila zadovoljstvo njihovom osobitom brigom za sigurnost naših vojnika izvan domovine i spremnošću da se iznalaze dodatna sredstva kako bi im se omogućilo da uz najsvremeniju vojnu opremu i naoružanje što kvalitetnije i sigurnije obnašaju svoje teške i odgovorne vojničke zadaće.

pješne vojničke i časničke karijere nastavio podjednako uspješno u drugim sferama društva, prije svega u gospodarstvu. Danas je Republika Hrvatska i u svijetu prepoznatljiva po svojoj modernoj i vrhunski ustrojenoj oružanoj sili. Zbog te činjenice postali smo poželjan partner i najjačem svjetskom vojnom savezu kao što je NATO. Njihovi stručnjaci visoko cijene hrvatska vojna dostignuća i zbog toga su nam vrata ove organizacije širom otvorena. Prije dva dana Hrvatska je u Bruxellesu potpisala Protokol o pristupanju NATO savezu, a zatim slijedi proces ratifikacije u svim zemljama članicama, što bi trebalo biti okončano za najviše godinu dana. Realno je očekivati da će Republika Hrvatska već na idućem samitu u proljeće 2009. u Strasbourg sudjelovati kao punopravna članica. Nadam se da ćemo se i u tom povijesnom trenutku sjetiti svih onih koji su stvarali samostalnu Hrvatsku i neumorno radili na njezinoj međunarodnoj afirmaciji, a osobito branitelja i obitelji čiji su najmiliji dali svoje živote za slobodu svog naroda. Njima trebamo posvetiti sva naša nacionalna postignuća, a članstvo u NATO-u to svakako jest.

U medijima je posebno bio popraćen vaš posjet ženama u OSRH-u i MORH-u, te napose najava da će za vašeg mandata Hrvatska dobiti i prvu generalicu. Koja je svrha tog vašeg angažmana i što od toga očekujete?

Prije svega željela sam izraziti svoje poštovanje i zahvalnost ženama koje su odabrale tako težak i zahtjevan poziv kao što je vojni. Podsetila bih vas da su mnoge žene vojnikinje ugradile svoje živote u temelje neovisne Hrvatske, da su mnoge u Hrvatskoj vojsci ostvarile iznimne rezultate, ali unatoč tomu, teško se oteti dojmu da mnogi u društvu, pa i Oružanim snagama, vojsku drže ekskluzivno ili dominantno muškom organizacijom ili profesijom. To jednostavno ne stoji i taj stereotip moramo brzo izmijeniti. Nemam nikakvih dvojbi da je položaj žena i njihova ravnopravnost u vojsci

Isticanje uloge žene u obrambenom sustavu kod dijela pripadnika OSRH pa i javnosti uopće izazvalo je određeno negodovanje. Ne mislite li da bi se takav pristup mogao negativno reflektirati upravo prema tim ženama?

Ne razumijem uopće kod koga i kako bi se takav angažman koji ide za ravnopravnosć žena, ili ako hočete, za ravnopravnosć ljudi mogao negativno odraziti. Ravnopravnost je jedno od temeljnih ljudskih prava, zar ne? Ako u Oružanim snagama imate 27 generala i svi su muškarci, zar bi netko mogao zaključiti da su muškarci diskriminirani ili ne daj Bože u neravnopravnom položaju naspram žena? Naravno da ne. A može li iz te činjenice netko zaključiti da su žene diskriminirane ili bar zakinute? Sigurno da može. Tko bi mogao danas tvrditi da je taj porazan broj omjer stvarnih znanja i sposobnosti muškaraca nad ženama. Ako to netko misli, neka to javno kaže i brani svoj stav. Ja držim da je to neutemeljeno i neodrživo te smatram svojom dužnošću upozoriti javnost na tu činjenicu i spremna sam polemirizati sa svima koji danas u 21. stoljeću misle da su muškarci dominantni ženama ili da je vojska rezervirana samo za muškarce. Žene su spremne i sposobne preuzeti najviše dužnosti u vojsci i nadam se da neće proteći mnogo vremena da me primi zapovjednica Hrvatskog ratnog zrakoplovstva ili pak zapovjednica Obavještajne službe. Svaka dužnost mora pod jednakim uvjetima biti dostupna ženama i muškarcima. Ja sam za svoj angažman primila mnogo pohvala od muškaraca, koji bezrezervno vjeruju u jednake mogućnosti i ravnopravnost žena i muškaraca u vojsci.

svakim danom sve bolja. To se ogleda u mnogim pokazateljima, osobito u broju zapovjednih dužnosti koje su povjerenе ženama. No, može li bolje i brže? Ja svakako mislim da može i mora. Teško je uvjerljivo objasniti zašto danas u našim Oružanim snagama nema žene generala ili je svega dvije brigadirke, odnosno nekoliko pukovnica od ukupno nekoliko stotina visokih časnika. Zar itko može povjerovati da je to stvarni rezultat znanja, sposobnosti i motivacije između muškaraca i žena. Ili, zašto na primjer, nema žene u vrhu MORH-a ili Glavnog stožera? Prije svega mislim da je to rezultat određenih predrasuda i nepovjerenja koje vlada u dijelu muške populacije kada je u pitanju sposobnost žena da ravnopravno podnose teške psihofizičke napore koje zahtijeva služba u modernim Oružanim snagama. Žene su se dokazale u našoj vojsci i vojna organizacija im je dužna osigurati sva prava i privilegije koja su predviđena vojnim zakonima i pravilnicima. U tom kontekstu veseli me i bezrezervna potpora koju sam dobila od Predsjednika, premijera, ministra obrane i načelnika Glavnog stožera.

Najavili ste i preustroj državne uprave. U kom pogledu se mogu očekivati najveće promjene u realizaciji tog plana te što se konkretno odnosi na obrambeni sustav?

Najveće promjene na ovom području su već učinjene. Vojska se reorganizirala u skladu sa standardima NATO-a. Dokaz tome je i potpisani Protokol o pristupanju NATO savezu i očekujemo iduće godine postati punopravna članica NATO-a. Imamo državnu administraciju koja zadovoljava standarde EU-a i sposobna je pripremiti RH za ulazak u Europsku uniju. Jedan od projekata reforme državne uprave jest i cijeloživotno obrazovanje i edukacija državnih službenika, pa tako i onih zaposlenih u MORH-u.

Pitanje koje uvijek sve najviše zanima, pa tako i djelatnike MORH-a jest možemo li i kada očekivati značnije povećanje plaća?

Uvijek naglašavamo da je upravljanje državnom riznicom pod palicom ove Vlade, u funkciji razvoja zemlje i očuvanja socijalne komponente društva. Država mora voditi takvu politiku koja će podjednako štititi sve kategorije građanstva i pridonositi njihovom materijalnom blagostanju. Da bismo imali više, moramo više raditi i zarađivati. Ne smijemo zaboraviti da živimo u vremenima recesije gospodarstva u cijelom svijetu, te da nismo izoliran otok kojeg se ti procesi ne dotiču. Ja osobno vjerujem u vitalnost našeg gospodarstva koje je sposobno prebroditi nastalu krizu, ali svi moramo podnijeti teret svjetske gospodarske krize. Unatoč svemu, Vlada je nedavno povećala plaće u Oružanim snagama, jer visoko cijenimo složenost zadaće koju obnaštate. Stabilizacijom gospodarske situacije i povećanjem BDP-a stvorit će se prepostavke i za većim povećanjem plaća, a tada ni vojska sigurno neće biti zaboravljena.

I za kraj, što biste poručili našim čitateljima, pripadnicima OSRH i djelatnicima MORH-a?

Kao potpredsjednica Vlade zadužena za unutarnju politiku željela bi zahvaliti svim pripadnicima i pripadnicama Oružanih snaga koji nesebično služe općem dobru i sigurnosti svih hrvatskih građana. Vaši rezultati su upravo fascinantni i oni obvezuju sve u hrvatskom političkom životu, da vam u skladu s mogućnostima stvaramo uvjete za daljnji profesionalni razvitak, modernizaciju Oružanih snaga i poboljšanju vašeg materijalnog položaja u društvu. Ne smijemo nikada zaboraviti da nastavljamo djelo najboljih hrvatskih sinova i žena koji su položili živote za domovinu. Iz njihove uzvišene žrtve, svima nama proizlazi obveza da stvaramo uvjete da Hrvatske bude zemlje blagostanja, društvene pravde i sreće svih njezinih građana. Za takvu Hrvatsku, oni su položili svoje živote. Na nama je velika odgovornost da njihov san pretočimo u stvarnost. Ja u taj uzvišeni cilj, kao i mnogi u ovoj zemlji, vjerujem i njemu sam posvetila svoj osobni angažman u društvenom životu. S vama mi se on, unatoč svim poteškoćama, čini laskim i izvedivim. Hrvatski narod ima izuzetne potencijale i zajedničkim naporima možemo i moramo prebroditi sve poteškoće koje nam stoje na putu izgradnje društva znanja i blagostanja. Najteže zadaće u tom projektu bit će dodijeljene upravo vama. Ja nisam nikada dvojila i neću dvojiti da ste upravo vi najčvršće jamstvo da ćemo na kraju zajedno uživati plodove našeg mukotrpнog rada. Na tom putu, držim osobnom privilegijom biti s vama u istom stroju. ■

Potpisan Protokol o pristupanju Hrvatske NATO-u

Priredila Vesna PINTARIĆ, fotoarhiva: NATO

UBruxellesu je 9. srpnja održana svečanost potpisivanja Protokola o pristupanju Hrvatske i Albanije NATO savezu, čime je ovim djvjema zemljama otvoren put za punopravno članstvo u Savezu. Na svečanosti su sudjelovali hrvatski ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković i ministar vanjskih poslova Albanije Lulzim Basha. U sastavu hrvatskog izaslanstva bili su i državni tajnik MORH-a Mate Raboteg i načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Josip Lucić. Nakon ceremonije, glavni tajnik NATO-a Jaap de Hoop Sheffer rekao je kako je ovo povijesno postignuće za dve zemlje i Savez u cjelini, dodajući da je taj uspjeh postignut na temelju kvalitetno provedenih reformi, koje su poduzete na dobrobit zemalja i njihovih građana. Ministar Jandroković je izrazio nadu da će se proces ratifikacije završiti na vrijeme kako bi Hrvatska mogla sudjelovati kao punopravna članica već na sljedećem samitu u proljeće 2009. godine u Strasbourg u Kehlu.

Naime, nakon potpisivanja Pristupnih protokola, parlamenti svih zemalja članica NATO-a trebaju ih ratificirati, a nakon završetka tog procesa Albanija i Hrvatska trebaju ih ratificirati i u vlastitim parlamentima. Ratificirani se dokumenti pohranjuju u State Departmentu u Washingtonu, a obje zemlje postaju punopravne članice Saveza. U razdoblju do punopravnog članstva, NATO će uključiti obje zemlje u svoje aktivnosti i nastaviti pružati

potporu njihovim reformskim naporima. Hrvatska je do sad uspješno provedenim reformama, kako Oružanih snaga i obrambenog sustava, tako i cijelokupnog društva, ispunila sve uvjete za članstvo te time potvrdila značajan doprinos miru i sigurnosti euroatlantskog područja. Potpisivanjem Protokola o pristupanju Hrvatska je došla nadomak ispunjenju jednog od svojih glavnih vanjskopolitičkih prioriteta. ■

Ulazak u NATO Hrvatska je definirala kao jedan od svojih glavnih vanjskopolitičkih prioriteta još sredinom prošlog desetljeća i prvi korak u ispunjavanju toga cilja poduzet je 1996., kada je Hrvatska podnijela molbu za ulazak u Partnerstvo za mir (PzM), program što ga je NATO pokrenuo 1994. za zemlje koje žele ući u taj vojno-politički savez. Članicom tog programa Hrvatska je službeno postala 25. svibnja 2000. u Firenci, potpisivanjem Okvirnog dokumenta Partnerstva za mir, što je bio prvi korak u procesu pristupanja.

U listopadu 2000., Hrvatska je predala NATO-u odgovor na Upitnik o cijelokupnoj PzM interoperabilnosti, čime je započela sudjelovati u Procesu planiranja i raščlambe (PARP). PARP je jedan od najvažnijih mehanizama što ih pruža članstvo u PzM, a sudjelovanjem u njemu izravno se djeluje na reformu obrambenog sustava promjenom obuke i izobrazbe, opremanja i nabave te upravljanjem resursima. U sklopu PARP-a Hrvatskoj su ponuđeni Partnerski ciljevi koji su usmjereni na poboljšanje interoperabilnosti između hrvatskih Oružanih snaga i NATO-a.

Sredinom 2001., Hrvatskoj je ponuđen mehanizam Intenziviranog dijaloga kao međukorak do ulaska u MAP.

Hrvatska je pozvana da sudjeluje u Akcijskom planu za članstvo (Membership Action Plan-MAP) 15. svibnja 2002., na sastanku ministara vanjskih poslova Euroatlantskog viježa (EAPC) u Reykjaviku. MAP je okvir u kojem Savez pruža pomož, savjete i praktičnu podršku zemljama koje žele postati članicama, kako bi se pripremile za članstvo. Ulazak u MAP smatra se zadnjom fazom pred dobivanje pozivnice za članstvo.

Sudjelovanje u MAP-u odvija se u jednogodišnjim ciklusima. Aspirantica za članstvo izrađuje svoj Godišnji nacionalni program (ANP), u kojemu predstavlja koje će reforme provesti i u kojem roku, na političkom, vojnem i sigurnosnom planu. Od ulaska u MAP, Hrvatska je prošla šest godišnjih ciklusa i od 2002. do 2008. svake je jeseni predavala NATO-u svoj ANP, a svakog proleža NATO je ocjenjivao napredak u ispunjavanju zacrtanih ciljeva. Posljednji, šesti ciklus okončan je na sastanku Sjevernoatlantskog viježa i RH u Bruxellesu 16. siječnja 2008., usvajanjem Izvješća o napretku RH, koje se odnosi na Godišnji nacionalni program za razdoblje 2007./2008.

Hrvatska je u sklopu priprema za članstvo donijela Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga od 2006. do 2015. godine, koji predviđa više projekata usko vezanih za buduće članstvo u Savezu.

Najvažniji događaj u pristupnom procesu bio je samit NATO-a u Bukureštu ove godine, kada je Hrvatska dobila službenu pozivnicu za članstvo u NATO-u.

Nakon toga uslijedili su pristupni pregovori, održani u dva kruga, koji su završeni 7. svibnja. Završetkom pristupnih pregovora, Hrvatska je uputila NATO-u pismo namjere zajedno s utvrđenim vremenskim rasporedom za dovršetak potrebnih reformi, što je bio zadnji korak pred potpisivanje Protokola o pristupanju.

Primopredaja vojarne "Zvijerci" gradu Bjelovaru

snimio M. TABACEK

Dio objekata kojima se Hrvatska vojska koristila ili se njima još uvijek koristi u skladu s Dugoročnim planom razvoja proglašen je neperspektivnim. Mogućnosti prenamjene tih prostora su različite, a jedna od njih je da se predaju jedinicama lokalne samouprave.

Jedan od neperspektivnih objekata je i vojarna "Zvijerci", koja je po odluci Vlade predana gradu Bjelovaru. Simboličnim spuštanjem zastave vojarna je prestala

postojati, a na tom će se prostoru graditi stanovi iz programa poticane stanogradnje.

Svečana primopredaja obavljena je 9. srpnja. Na njoj su bili potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske Đurđa Adlešić i izaslanik načelnika GSOSRH-a brigadni general Vlado Bagarić. Zapisnik o primopredaji potpisali su Velimir Anić, načelnik Odjela za nekretnine Uprave za materijalne resurse MORH-a, i bjelovarski gradonačelnik Antun Korušec. Prema riječima potpredsjednice Vlade, sve aktivnosti vezane uz prenamjenu tog prostora i njegova ponovnog stavljanja u službu građana provedene su u vrlo kratkom roku. To je drugi vojni objekt koji je u godinu dana predan gradu Bjelovaru, napomenula je potpredsjednica Vlade Adlešić.

Gradonačelnik Bjelovara Korušec istaknuo je kako je sve što je grad dobio od MORH-a stavljeno u funkciju. Napomenuo je da će se u interesu grada Bjelovara i njegovih stanovnika odmah započeti s pripremanjem tog prostora za novu izgradnju.

To dokazuje da se ono što se želi i hoće može vrlo brzo i kvalitetno napraviti, rekao je Korušec. Neosporno je da je i ovaj primjer još jedna u nizu potvrda dobre civilno vojne-suradnje te da vojska i ovakvim gospodarenjem neperspektivnim objektima radi na dobrobit svih građana Republike Hrvatske.

L. PARLOV

Uručeno odlikovanje pukovniku Kaffki

Ministar obrane Branko Vukelić, uime predsjednika RH Stjepana Mesića, uručio je 9. srpnja u MORH-u odlikovanje Reda hrvatskog trolista za osobite zasluge u razvoju odnosa između Republike Hrvatske i SAD-a voditelju američkog Ureda za obrambenu suradnju, pukovniku Michaelu Kaffki.

Na svečanom uručenju odlikovanja bili su, uz ostale zamjenik načelnika GS-a za operacije komodor Zdenko Simićić, zapovjednik HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac, veleposlanik SAD-a u RH NJ.E. Robert A. Bradtke, vojni izaslanik za mornaricu kapetan fregate Frederick Mosenfelder te djelatnici američkog Ureda za obrambenu suradnju.

Ministar Vukelić tom prigodom je istaknuo

kako je pukovnik Kaffka tijekom mandata voditelja Ureda za obrambenu suradnju Veleposlanstva SAD-a u RH osobito pridonio razvoju bilateralne obrambene i vojne suradnje, koji je ponajprije bio usmjeren na što bržu i kvalitetniju transformaciju OS-RH-a. Ministar je posebno naglasio doprinos pukovnika Kaffke u školovanju hrvatskih časnika i dočasnika

te organizaciji brojnih zajedničkih seminara i vježbi, njegov doprinos opremanju OS-a novim obučnim sredstvima i opremom kao i potporu organizaciji i provedbi transporta hrvatskog kontingenta i pripadajuće opreme i naoružanja u misiju ISAF.

Ovo je ujedno bio oproštajni posjet pukovniku Kaffke, koji nakon tri godine odlazi s ove dužnosti. On je u

svom govoru istaknuo da će ovo odlikovanje s ponosom nositi te da je odluka da dođe u Hrvatsku i prihvati ovu dužnost bila najbolja moguća. Zahvalio je pripadnicima MORH-a i OSRH-a s kojima je suradivao, rekavši kako su sve to bili iznimni ljudi, vrlo profesionalni i veliki domoljubi, a zahvalio je i svom timu s kojim je radio.

V.P.

snimio T. BRANDT

U Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture održana konferencija za medije o uzrocima pada vojnog helikoptera u Vukovaru

Rad upravljačkim komandama onemogućila sružvasta obloga

Do nesreće helikoptera došlo je zbog sružvi koje su kao izolacijski materijal otežale pomicanje komandi cikličkog upravljanja što je analizama i dokazano, rezultat je istrage Povjerenstva

— Vesna PINTARIĆ, snimio Davor KIRIN —

Povjerenstvo za istraživanje nesreće vojnog helikoptera Mi-8, koji se prije nešto više od godinu dana srušio u vukovarskoj vojarni odmah nakon polijetanja, pri čemu su tri osobe smrtno stradale a sedam ih je ozlijedeno, održalo je 16. srpnja u Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture konferenciju za medije na kojoj su izvijestili o rezultatima provedene istrage. Na konferenciji su uz ministra obrane Branka Vukelića i državnog tajnika Ministarstva mora, prometa i infrastrukture Dražena Brengleca govorili i pukovnik Zdravko Žunac, čelnik Povjerenstva te njegov zamjenik i glavni istražitelj za zrakoplovne nesreće Dinko Vodanović. Zaključak istrage Povjerenstva koji je unatrag godinu dana obradio više od 20 tisuća razne pilotske i tehničke dokumentacije, pregledalo više od 1 500 fotografija, a izradilo je i 3D simulaciju leta i pada helikoptera, a koji je iznio pukovnik Žunac, jest da je "do nesreće helikoptera došlo zbog sružvi koje su kao izolacijski materijal otežale pomicanje komandi cikličkog upravljanja, što je analizama i dokazano". Naime u području komandi upravljanja na unutarnjoj strani zaštitnog panela u kabinskom prostoru kao i na podu helikoptera nakon nesreće pronađene su sružve koje postavljene na komande stvaraju otpor i otežavaju njihovo gibanje, a u nekim slučajevima mogu ih i blokirati. One su postavljene unatoč tome što proizvođač u uputama izričito zabranjuje

postavljanje bilo kakvog materijala u područje komandi te naputku projektanta da se u zoni komandi ne stavlja sružva. Dokaz u prilog tome su pronađene sružve s otiskom koje su otežale rad komandama helikoptera.

Povjerenstvo je u istragu uzroka nesreće krenulo vrlo temeljito, napravljena je rekonstrukcija leta helikoptera u vrlo sličnim uvjetima i na mjestu na kojem se dogodila, napravljene su kompletne analize rada komandi repnog upravljanja kao i svih ostalih komandi, izrađen je kompletan hidrosustav motora i pomno ispitana i analizirana, kao i elektrosustav koji ima na tisuće električnih sklopova i kilometre žica, svaka sekunda leta i komunikacije pilota skinuta je s uređaja SARP koji bilježi sve parametre leta i detaljno je analizirana. Povjerenstvo je radilo u ZTZ-u i bilo je na svim fazama ispitivanja. Svi tako prikupljeni podaci iskorišteni su za izradu 3D simulacije na kojoj se vidi kako je helikopter, nakon što je uzletio na visini od oko 30 metara krenuo u lijevi zaokret i tada dolazi do problema s komandama i jačeg zaokretanja helikoptera koji potom gubi visinu i repnim dijelom udara u hangar te pada.

Član Povjerenstva Tomislav Presečan pokazao je i na fotografijama sporne sružve koje su postavljene tijekom preuređenja helikoptera na mesta gdje se nisu smjele nalaziti a na kojima se može vidjeti kako su u dodiru s komandoma. One su se vjerojatno zbog vlage, trenja, vibracija i topline odljepljivale i naslonjene uz komande onemogućavale njihovo rukovanje.

Inače ovo Povjerenstvo je vodilo samo tehničku istragu kako bi utvrdilo uzroke pada helikoptera, a pojedinačnu odgovornost utvrdit će daljnja istraga koju će nastaviti druga odgovorna tijela državne uprave a bit će paralelno nastavljena i u MORH-u.

Ministar Vukelić je podsjetio kako je ovaj helikopter preuređivan u VIP verziju u ZTZ-u 1997., a 2005. na njemu je rađen remont te je prema njegovim riječima odgovornost za uzroke nesreće posljedica pogreške rada ZTZ-a, no tek bi daljnja istraga trebala dovesti do podataka kada i kako su ugradene sporne sružve, kao i do konkretnih imena odgovornih u ovom slučaju.

Rezultati istrage, naglasio je ministar Vukelić, neće ništa promijeniti u odnosu prema obiteljima stradalih u nesreći i oni će kao i dosad imati svu potrebnu skrb MORH-a te je kazao kako je cilj ove istrage, između ostalog, sprečavanje sličnih nesretnih događaja ubuduće. ■

Hrvatsko izaslanstvo ŠSJ na godišnjoj BILC konferenciji u Ateni

Uvažavanje hrvatskih iskustava

Iako je hrvatsko izaslanstvo imalo status promatrača u radu ove konferencije i Upravnog tijela, Hrvatska je po svemu bila tretirana kao već punopravna članica NATO-a, uz uvažavanje mišljenja i ponuđenih iskustava u izobrazbi stranih jezika

Irena BRZICA i Đemal KADRIĆ

UAteni je od 23. do 26. lipnja održana godišnja BILC konferencija, na kojoj je između 107 sudionika iz 29 zemalja prvi put i Hrvatska imala svoje izaslanstvo. Tema ovogodišnje konferencije bila je General Proficiency and Specialized Needs: Philosophical Implications Versus Training (Opći jezik i potreba za specijalističkim jezikom: filozofska razmatranja u odnosu jezične obuke i obrazovanja). Hrvatsko izaslanstvo činili su ravnatelj ŠSJ "Katarina Zrinska", prof. Đemal Kadrić, i načelnica Odjela Zagreb, prof. Irena Brzica.

Glavne teme konferencije bile su izobrazba engleskog jezika za postizanje operativne spremnosti (ELT for operational readiness) pojedinaca i postrojbi radi interoperabilnosti i djelovanja u međunarodnom okruženju (s posebnim naglaskom na ISAF); specijalistički tečajevi engleskog i tečajevi općeg jezika različitih inaćica arapskog jezika sa svrhom stvaranja vojnika-jezičara (soldier-linguists) za potrebe prevođenja s engleskog na paštū/dari/farsi i obrnuto; usvajanje treće poboljšane inaćice STANAG 6001 deskriptora za engleski jezik, uz uvođenje plus razina te uvođenje BAT (benchmark advisory test) - višestupanjskog (1. - 3.) STANAG testa engleskog jezika, koji su izradile članice BILC-a sa svrhom baždarenja i ujednačavanja postojećih nacionalnih STANAG testova engleskog jezika. Osim sudjelovanja na konferenciji, hrvatsko je izaslanstvo (ravnatelj ŠSJ) bilo uključeno u svakodnevni rad Upravnog tijela BILC-a (Steering Committee), uz mogućnost sudjelovanja u raspravi, ali bez prava glasovanja. Aktivnosti od posebnog značenja na konferenciji bile su radionice, koje su se bavile različitom problematikom organiziranja i provedbe jezične obuke i testiranja stranih jezika za oružane snage zemalja članica.

Prof. Irena Brzica sudjelovala je u radu skupine zadužene za problematiku prevođenja rezultata STANAG u CEFR (Common European Framework of Reference) rezultate, koje priznaju civilne institucije u Europi. Predloženo je da se organizira radna skupina unutar BILC-a koja će detaljno proučiti CEFR deskriptore i dati njihova tumačenja u skladu sa STANAG-om. Taj element je bitan jer zbog smanjenja oružanih snaga u mnogim zemljama i otvaranja mogućnosti druge karijere dolazi do potrebe priznavanja vojnih certifikata (razina znanja jezika) u civilstvu. Prof. Đemal Kadrić sudjelovao je u radu skupine zadužene za usklađivanje NATO operativnih jezičnih tečajeva (s naglaskom na ISAF), koji se organiziraju u jezičnim školama i institucijama oružanih snaga zemalja članica NATO-a i PzM. Zaključeno je da treba utvrditi kriterije i standarde za jezičnu pripremu pojedinca i postrojbe za zadaću (operational readiness) s posebnim naglaskom na određivanju nastavnog materijala (vojna terminologija) i otvaranju nacionalnih tečajeva te vrste drugim zemljama-partnericama i saveznicima. Primjer za to je međunarodni Tečaj engleskog jezika za stožerne časnike (CRO-2), koji se u ŠSJ "Katarina Zrinska" održava u sklopu IPP/PWP aktivnosti od 2002. godine.

Osim radnog dijela konferencije, bilo je i vremena za otkrivanje ljepota i vrijednosti drevne grčke kulture i civilizacije te je za sudionike organizirano razgledanje Akropole i muzeja, s arheološkim, ali i vojnim sadržajima. Iako je hrvatsko izaslanstvo imalo status promatrača u radu ove konferencije i Uprav-

Što je BILC?

BILC (Bureau for International Language Coordination) savjetodavno je tijelo NATO-a za pitanja jezične izobrazbe i testiranja. To tijelo jednom godišnje održava konferenciju za zemlje članice NATO-a i stručni seminar za zemlje članice NATO/PzM, Mediteranskog dijaloga i promatrače. Hrvatska sudjeluje na stručnim BILC seminarima od 2005. godine.

BILC je osnovan 1966. godine Memorandumom Ministarstva obrane Ujedinjenog Kraljevstva. Godine 1978. odnos BILC-a i NATO-a definiran je Memorandumom NATO Training Group (NTG) Joint Services Sub Group (JSSG) sa svrhom razmjene iskustava i informacija među članicama o izobrazbi jezika i testiranju te utvrđivanju zajedničkih standarda i kriterija.

nog tijela, Hrvatska je po svemu bila tretirana kao već punopravna članica NATO-a, uz uvažavanje mišljenja i ponuđenih iskustava u izobrazbi stranih jezika. Sljedeća BILC konferencija održat će se iduće godine u Rimu s glavnom temom "Kako premostiti jaz između jezičnih zahtjeva i realnosti". (Bridging the gap: language requirements vs language reality) ■

U Ateni održana glavna planska konferencija za NATO simulacijsku vježbu CMX 09

Hrvatski predstavnici aktivni u svim segmentima

CMX je NATO simulacijska vježba upravljanja krizama, koja se provodi zadnjih 15 godina, a od 2005. prvi put su u vježbu bile uključene i zemlje partneri. Hrvatska je dosad na vježbi sudjelovala dva puta, i to 2005. i 2008. godine. NATO vježba CMX nije terenska vježba i ne uključuje razmještanje stvarnih vojnih snaga na terenu nego se provodi samo u obliku simulacije prema detaljno razrađenom scenariju

Snimio i napisao Drago KELEMEN

Glavna planska konferencija za NATO simulacijsku vježbu o upravljanju krizama CMX 09 održana je od 25. do 30. lipnja u Ateni u Grčkoj, a na njoj su sudjelovale sve zemlje članice NATO-a osim Luksemburga i Islanda, te zemlje partneri - Albanija, Azerbajdžan, Hrvatska, Finska, Gruzija, Irska, Švedska, Švicarska i Makedonija.

Crisis Management Exercise - CMX je

NATO simulacijska vježba upravljanja krizama, koja se provodi zadnjih 15 godina, a od 2005. prvi put su u vježbu bile uključene i zemlje partneri. Hrvatska je dosad na vježbi sudjelovala dva puta, i to 2005. i 2008. godine. NATO vježba CMX nije terenska vježba i ne uključuje razmještanje stvarnih vojnih snaga na terenu nego se provodi samo u obliku simulacije prema detaljno razrađenom scenariju. Svrha joj je provjera i uvježbavanje NATO procedura upravljanja krizama na strateško-političkoj razini te međusobna suradnja i koordinacija nacionalnih sustava i procedura. Vježba se odvija na dvije razine - u sjedištu NATO-a u Bruxellesu, gdje nacionalni predstavnici sudjeluju u radu odgovarajućih odbora i ostalih tijela NATO-a, te u glavnim gradovima država sudionica vježbe, u kojima se provodi odvojeni ciklus političkih konzultacija između odgovarajućih resora državne uprave i unutar njih.

Hrvatsku je na konferenciji predstavljalo devet osoba, na čelu s Goranom Mateljakom iz Ministarstva vanjskih poslova. Na konferenciji su još sudjelovala dva predstavnika Ureda vijeća za nacionalnu sigurnost, jedan predstavnik Sigurnosno-obavještajne agencije i Državne uprave za zaštitu i spašavanje, te tri predstavnika MORH-a.

Glavni ciljevi glavne planske konferencije bili su: uskladiti okvir vježbe i dogovoriti geografske detalje gdje će se vježba odvijati, započeti razvijati i uskladiti upute za vježbu (Exercise Instruction - EXINST) i upute za osoblje koje će upravljati vježbom (DISTAFF Instruction - DI-

INST), započeti razvijati strateško planiranje (uključujući i strukturu Follow on Force snaga), te oformiti po područjima radne grupe, tzv. sindikate, i započeti planiranje vježbe. Rad na konferenciji bio je podijeljen u šest sindikata: za koordinaciju, za političko odlučivanje, za obavještajne poslove, za zdržane operacije i logistiku, za civilno-vojnu suradnju i za planiranje u slučaju civilnih katastrofa,

te sindikat za odnose s javnošću. Osim navedenih sindikata, po potrebi su se stvarale radne grupe za pojedina specijalizirana područja, npr. za NBK ratovanje i sl.

Svaki je sindikat iz svojeg područja planirao događaje koji će se odvijati na vježbi, koji su se poslije na sindikatu za koordinaciju uskladivali i ugrađivali u zajedničku kombiniranu listu događaja (Joint Lead-in/Combined Event List). Također se razvijao scenarij vježbe koji je ovaj put naglasak stavio na utjecaj medija na političko odlučivanje u NATO-u u slučaju kriznih događaja.

Hrvatski predstavnici aktivno su sudjelovali u radu svih šest sindikata. Scenarij vježbe razrađuje se vrlo detaljno, od geografske lokacije, preko strukture stanovništva, političkog sustava, do medijskog prostora i sl. Za cijelu vježbu izrađuje se tzv. Background scenarij i Lead-in scenarij, koji su uvod u situaciju u kojoj će se odvijati sama vježba. Također se razvijaju tzv. Country Books - dokumentacija u kojoj se detaljno opisuje zemlja gdje se događa krizna situacija te zemlje u okružju. Isto tako razvijaju se prateći policy dokumenti, koji daju smjernice za rad NATO strukture tijekom same vježbe. Svi događaji i dokumenti koji su producirani na glavnoj planskoj konferenciji bit će predmet daljnje razrade i uskladivanja na sljedećim dvjema konferencijama - Event Coordination Conference (konferencija na kojoj se uskladjuju događaji iz raznih područja, koji će se proigrati na vježbi) i Final Planning Conference (završna planska konferencija).

Prezentacija rada Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata

Dokumentima do istine

Predstavljanje Izvješća o radu Centra u 2007. i 2008., na kojemu smo bili u Hrvatskom državnom arhivu 2. srpnja, bila je prilika da se javnost upozna i s dva posljednja izdanja. Njihovi naslovi su prilično dugački, no to je vjerojatno posljedica određenih znanstveno-publicističkih standarda. Najavljen je (već je u tisku) i Zbornik radova "Specijalna policija MUP-a RH u oslobođilačkoj operaciji 'Oluja' 1995. (prilozi)". Bit će predstavljen uoči obilježavanja Dana pobjede domovinske zahvalnosti 5. kolovoza

Snimio i napisao Domagoj VLAHOVIĆ

Pri pisanju novinarskog članka, nije se uvijek pristojno poslužiti tuđim citatom ili tuđim mislima kao osnovnom tezom koju želimo izreći prebirući prstima po tipkovnici. No, kad govorimo o radu Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata, moramo prenijeti ono što je tijekom

radnika Centra, čija je zadaća prikupiti što više multimedijalne građe vezane za Domovinski rat te na taj način omogućiti da se to, sad već povjesno razdoblje sagleda objektivno i, prije svega, istinito. U tu svrhu, povjesničari i arhivisti imaju pune ruke posla i opseg aktivnosti Centra 2007. se udvostručio u od-

gramske aktivnosti čija je tema, dakako, Domovinski rat. Održavaju se izložbe, stručni skupovi i savjetovanja, predavanja učenicima, studenima i stručnjacima... A djelatnici uz to stižu raditi i na vlastitom stručnom usavršavanju.

Ipak, u prvi plan svakako dolazi izdavaštvo. U 2007. su zaslugom

■ Svi govornici, recenzenti i suzidavači, koji su se obraćali nazočnima na skupu u Državnom arhivu (uz dr. Žuneca, izdvojeno i ravnatelja Hrvatskog državnog arhiva dr. Stjepana Čosića te predstavnike Hrvatskog instituta za povijest iz Slavonije, dr. Akmadžu i dr. Artukovića), suglasili su se da je misija Centra vrlo značajna i da joj je potrebna potpora hrvatskog društva i relevantnih institucija.

Samo izvješće o radu Centra skraćeno je interpretirao njegov ravnatelj, dr. Ante Nazor, koji je tvrdnjom da je "Domovinski rat najsjajnije razdoblje novije hrvatske političke i vojne povijesti" pokazao da u radu djelatnika Centra ima i entuzijazma, a ne samo čiste profesionalnosti

predstavljanja njihova rada u 2007. i 2008. godini ustvrdio poznati sociolog Ozren Žunec. "Pobjednici pišu povijest onako kako to njima odgovara, no Centar nije pisao takvu povijest, nego se posvetio skupljanju i pripremanju dokumenata", rekao je, sažimajući tako rad djelatnika i su-

nosu na prethodnu godinu, a tako je i s količinom arhivske građe koja se u njega slijeva. Takav trud ne rezultira skupljanjem prašine na arhivi, nego izdavanjem konkretnih publikacija, a Centar po cijeloj Hrvatskoj, pa i izvan nje, provodi edukativne i stručno-znanstvene pro-

Centra izišle dvije "pisane" knjige i tri fotomonografije, a dio tih izdanja smo predstavili i u Hrvatskom vojniku. Predstavljanje Izvješća o radu Centra u 2007. i 2008., na kojemu smo bili u Hrvatskom državnom arhivu 2. srpnja, bila je prilika da se javnost upozna i s dva pos-

ljednja izdanja. Njihovi naslovi su prilično dugački, no to je vjerojatno posljedica određenih znanstveno-publističkih standarda.

Knjige u ovom članku zaslužuju posebne osvrte, koje možete pročitati u "okviru", posudnom iz Izvješća Centra. Uza sve naborjeno, naveden je (već je u tisku) i Zbornik radova "Specijalna policija MUP-a RH u oslobođenjačkoj operaciji 'Oluja' 1995. (prilozi)". Bit će predstavljen uoči obilježavanja Dana pobjede domovinske zahvalnosti 5. kolovoza.

Svi govornici, recenzenti i suzidavači, koji su se obraćali nazočnim na skupu u Državnom arhivu (uz dr. Žuneca, izdvajamo i ravnatelja Hrvatskog državnog arhiva dr. Stjepana Čosića te predstavnike Hrvatskog instituta za povijest iz Slavonije, dr. Akmadžu i dr. Artukovića), suglasili su se da je misija Centra vrlo značajna i da joj je potrebna potpora hrvatskog društva i relevantnih institucija. Samo izvješće o radu Centra skraćeno je interpretirao njegov ravnatelj, dr. Ante Nazor, koji je tvrdnjom da je "Domovinski rat najsjajnije razdoblje novije hrvatske političke i vojne povijesti" pokazao da u radu djelatnika Centra ima i entuzijazma, a ne samo čiste profesionalnosti. U skladu sa sve većim opsegom posla i građe, Nazor je izrazio želju da "rad Centra okupi što veći znanstveni potencijal". U Hrvatskoj ga, zasigurno ima.

Dvije novopredstavljene knjige

Puni naslov prve predstavljene knjige jest: "Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. - dokumenti; knjiga 3.: Oružana pobuna Srba u Hrvatskoj i agresija Oružanih snaga SFRJ i srpskih paravojnih postrojbi na Republiku Hrvatsku (siječanj-lipanj 1992.)", a naslov druge je "Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. - dokumenti;

REPUBLIKA HRVATSKA I DOMOVINSKI RAT 1990.-1995. DOKUMENTI

KNJIGA 3

ORUŽANA POBUNA SRBA U HRVATSKOJ I AGRESIJA ORUŽANIH SNAGA SFRJ I SRPSKIH PARAVOJNIH POSTROJBI NA REPUBLICU HRVATSKU (siječanj-lipanj 1992.)

■ U "knjizi 3" predstavljeni su dokumenti vojne provenijencije iz arhivskog gradiva tzv. Republike Srpske Krajine, koji se čuvaju u Centru i drugim arhivskim ustanovama u RH, a odnose se na djelovanje bivše JNA i srpskih paravojnih postrojbi u RH. Izvori za "knjigu 4" isti su kao i za prethodnu, samo što se dokumenti odnose na rad paradržavnih i političkih ustanova RSK, njihove Skupštine, Vlade, pojedinih ministarstava, pravosudnih tijela, upravnih tijela na lokalnoj razini te političkih stranaka i udruga. Dokumenti u knjizi poredani su vremenskim slijedom u izvornom obliku sa svim

menti; knjiga 4.: Dokumenti institucija pobunjenih Srba u Republici Hrvatskoj (siječanj-lipanj 1992.).

Obje knjige uredio je Mate Rupić, pročelnik Odjela za arhivsko gradivo HMDCDR-a.

I jedna i druga temelje se na skupljenim srpskim dokumentima iz toga razdoblja. Osprvuši se na to, dr. Akmadža je napomenuo da bi

se objavljeni dokumenti s hrvatske strane mogli tumačiti kao pristrani ili odabrani, i zato objavljeni predstavljaju prave dokaze o tome što se zbivalo.

U "knjizi 3" predstavljeni su dokumenti vojne provenijencije iz arhivskog gradiva tzv. Republike Srpske Krajine, koji se čuvaju u Centru i drugim arhivskim ustanovama u RH, a odnose se na djelovanje bivše JNA i srpskih paravojnih postrojbi u RH. Objavljeni su kronološkim slijedom s potrebnim znanstvenim aparatom.

Izvori za "knjigu 4" isti su kao i za prethodnu, samo što se dokumenti odnose na rad paradržavnih i političkih ustanova RSK, njihove Skupštine, Vlade, pojedinih ministarstava, pravosudnih tijela, upravnih tijela na lokalnoj razini te političkih stranaka i udruga. Dokumenti u knjizi poredani su vremenskim slijedom u izvornom obliku sa svim

REPUBLIKA HRVATSKA I DOMOVINSKI RAT 1990.-1995. DOKUMENTI

KNJIGA 4

DOKUMENTI INSTITUCIJA POBUNJENIH SRBA U REPUBLICI HRVATSKOJ (siječanj-lipanj 1992.)

jezičnim, stilskim i gramatičkim obilježjima, a u pravilu su objavljeni u cijelosti. Ako je koji dio dokumenta izostavljen, ili je izvornik oštećen, to je posebno naglašeno u bilješkama. ■

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE**

**raspisuje
INTERNI NATJEČAJ**

za odabir kandidata za vojnodiplomatsku dužnost

Viši stručni savjetnik - vojni izaslanik Republike Hrvatske u Ruskoj Federaciji

Uvjeti:

VSS/VII/1

- osobni čin: pukovnik-brigadir
- završena Zapovjedno-stožerna škola
- engleski jezik STANAG 3333 ili ruski jezik STANAG 3333
- 10 godina radnog staža

Posebna stručna znanja poželjna pri odabiru kandidata:

- Vojnodiplomatska škola MORH-a
- Diplomska akademija MVPEI-a
- međunarodni tečajevi iz područja diplomacije
- radno iskustvo na poslovima međunarodne obrambene suradnje

Odlazak na dužnost u Rusku Federaciju planira se tijekom 2009. godine, a po odabiru kandidat mora biti spreman sa svojom obitelji provesti na službi u inozemstvu do 4 godine.

Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta zainteresirani kandidati iz ustrojenih cijelina MORH-a mogu dostaviti na adresu:

**Ministarstvo obrane RH,
Uprava za ljudske resurse,
Stančićeva 6, 10 000 Zagreb,**
a zainteresirani kandidati iz ustrojenih cijelina GSOSRH-a prijave s dokazima mogu dostaviti na adresu: **Glavni stožer OS-RH, Uprava za personalne poslove, vojarna "Croatia", Sarajevska bb, 10 000 Zagreb.**

Rok za podnošenje prijave jest **31. srpnja 2008. godine**.

Za eventualne upite u svezi s natječajem, zainteresirani kandidati mogu se obratiti na telefon **01/4568-553**.

MORH I OSRH

Predstavljanje dviju NATO-ovih agencija

U prostorijama MORH-a je 4. srpnja održan seminar pod nazivom "NATO Maintenance and Supply Agency & NATO C3 Agency - mogućnosti suradnje".

Nositelj organizacije bila je Služba za razvoj, opremanje i modernizaciju. Ukratko, čelnici NATO agencije za održavanje i opskrbu i NATO agencije za zapovjedno-informacijske i komunikacijske sustave prezentirali su svoje ustroje, mogućnosti i načine suradnje. Poslije prezentacije održani su sastanci i razgovori s predstvincima MORH-a i OSRH-a o pitanjima od zajedničkog interesa. S hrvatske strane, na seminaru su sudjelovali člani ljudi ustrojbenih jedinica MORH-a i OSRH-a koje sudjeluju u planiranju, provedbi i potpori sudjelovanja OSRH-a u operacijama što ih vodi NATO.

NAMSA je najvažnija NATO-ova agencija za menadžment na područjima logističke potpore. Zadaća joj je pomagati državama članicama Saveza organiziranjem nabave i opskrbe rezervnim dijelovima i uslugama održavanja, potrebnim za potporu različitim oružnim sustavima koje članice imaju u svojim arsenalima. Ta pomoć je na raspolaganju kad god se dvije ili više država služe istim sustavom i donesu odluku služiti se NAMSA-im uslugama. NC3A djeluje pri NATO-u i pomaže državama i njihovim agencijama prilikom nabave sredstava i sustava za konzultacije, zapovijedanje, kontrolu, komunikacije, nadziranje, rad na

snimio T. BRANDT

obaveštajnim podacima i izviđanje (engleska kratica je C4ISR).

Važno je spomenuti da su se čelnici dviju NATO-ovih agencija, prije sastanaka u MORH-u, našli i sa skupinom hrvatskih gospodarstvenika na seminaru "Članstvo u NATO savezu - mogućnosti i izazovi za hrvatsko gospodarstvo". Susret su, uz potporu MORH-a, organizirali Hrvatska gospodarska komora i Hrvatska agencija za malo gospodarstvo. Taj sastanak bitan je jer pokazuje povezanost vojne i civilne komponente NATO-a i želje da koristi od budućeg članstva ima i hrvatsko gospodarstvo. U kraćim izjavama za Hrvatski vojnik tijekom sastanka u MORH-u, Robert Smit iz NAMSA-e i dr. Gert Retzer (NC3A) suglasili su se da su ovo tek uvodni sastanci, koji mogu biti najava buduće suradnje, naglasivši kako očekuju da Hrvatska svojim članstvom NATO-u donese novitete.

D. VLAVOVIĆ

Završetak izobrazbe stranih jezika

Od 31. ožujka do 1. srpnja, u Školi stranih jezika "Katarina Zrinska", 29. naraštaj je počeo intenzivni tečaj engleskog, njemačkog, francuskog i talijanskog jezika.

Izobrazbu su proveli nastavnici Škole stranih jezika "Katarina Zrinska" u Zagrebu, Osijeku i Splitu. Osim 10 skupina redovite intenzivne izobrazbe, u sva tri središta formirao je i po jedna skupina pripremnog Tečaja engleskog jezika za mirovne misije. Tečaj je uspješno završilo 115 polaznika iz ustrojenih cijelina MORH-a i OSRH-a. Nakon uspješno svladanog programa, polaznicima su uručene diplome o poznavanju stranog jezika.

Na završnoj svečanosti, polaznicima i nastavnicima obratili su se prof. Đemal Kadrić, ravnatelj ŠSJ, i dekan HVU "Petar Zrinski" brigadir Željko Akrap, ujedno i izaslanik ravnatelja HVU-a. Na svečanosti su također bili vojni izaslanik i pomoćnik vojnog izaslanika SR Njemačke u Hrvatskoj, koji su predali prigodne darove polaznicima njemačkog jezika.

Z. LOVAŠEN

Mehanizmi kontrole naoružanja u kriznim situacijama

Središte za sigurnosnu suradnju, u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova SR Njemačke od 9. do 11. srpnja proveli su seminar na temu **Mehanizmi kontrole naoružanja u kriznim situacijama**, u RACVIAC-u, vojarna "Vitez Damir Martić" u Rakitju.

Seminar je nastavak Berlinskih seminara o konvencionalnoj kontroli naoružanja i služi kao forum za razmjenu mišljenja, iskustava i znanja o stabilizacijskim mjerama za kontrolu naoružanja u kriznim situacijama. Na semi-

naru je bilo više od šezdeset stručnjaka iz MORH-a i vanjskih poslova zemalja članica OEES-a kao i predstavnici međunarodnih organizacija - OEES-Središta za prevenciju kriznih situacija (OEES/CPC), Središta za sigurnosnu politiku u Ženevi (GCSP), Instituta za mirovna istraživanja iz Stockholma i Frankfurta te Sveučilišta Dickinson iz SAD-a. Uz direktora RACVIAC-a, Nedžada Hadžimusića, seminar je otvorio Bernd Heinze iz Veleposlanstva SR Njemačke u Zagrebu, a uvodni govor održao je Michael Bontiono, načelnik Odjela za konvencionalnu kontrolu naoružanja i razoružanje u Ministarstvu vanjskih poslova SR Njemačke.

Jedno od značajnih izlaganja imao je veleposlanik Herbert Salber, direktor OEES-Središta za prevenciju kriznih situacija, podsjetivši nazočne na temeljne zadaće OEES-a i to: rano upozoravanje, prevenciju sukoba i krizni menadžment. Nakon dvodnevne rasprave, sudionici seminara jednoglasno su se složili da općepoznati mehanizmi i procedure kontrole naoružanja u kriznim situacijama, uz određenu prilagodbu novonastaloj sigurnosnoj situaciji na globalnoj razini i dalje trebaju funkcioniрати под budnim okom OEES zajednice.

R. SPAJIĆ

Preduputna obuka za logističare

U Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi od 30. lipnja do 11. srpnja provedena je funkcionalna preduputna obuka za logističare pripadnike Nacionalnog elementa potpore, koji će se u sljedećoj rotaciji uputiti u misiju ISAF u Afganistanu.

Na obuci je bilo 18 logističara iz postrojbi Hrvatske vojske a jedan dio njih već je bio u nekoj od misija u kojima sudjeluju naše Oružane snage. Zapovjednik obuke bio je pukovnik Ivica Pejaković, voditelj Odsjeka za obuku i doktrinu logistike požeškog Središta, a uz djelatnike Središta obuku su provodili i predavači iz Zapovjedništva za potporu, HKoV-a te Obučnog središta za međunarodne vojne operacije. Oni su polaznicima prenijeli i svoja iskustva iz prve ruke iz te mirovne misije, što će im zasigurno biti od velikog značenja u obavljanju svakodnevnih zadaća. Veoma zahtjevna i sveobuhvatna obuka sastojala se od teoretskog i praktičnog dijela. U teoretskom dijelu, polaznici su se upoznali sa svim aspektima misije ISAF, zdravstvenom zaštitom i sanitetskom potporom, te psihološkim operacijama. Provedena je i duhovna priprema naših mirovnjaka, a jedan od ciljeva obuke bilo je i njihovo međusobno upoznavanje, što je također bitno za zajednički uspješan rad u misiji. U praktičnom dijelu funkcionalne obuke težište je bilo na terenskoj logistici, odnosno radu logističara u terenskim uvjetima, i što sličnijim onima koji ih očekuju u Afganistanu. Tako je u sklopu obuke proveden tečaj sigurne i terenske vožnje. Polaznici su uvežbavali i procedure otpisa materijalnih sredstava u misiji ISAF, kao i pripremne radnje za transport paxa i karga, provedeno je i pripremno gadanje iz samokresa HS 2000 i strojnica ERO. Obuka je uspješno provedena i još je jedna u nizu koju su kvalitetno i dobro organizirali djelatnici Središta za obuku i doktrinu logistike Požega.

L. PARLOV

snimio I. BRANDT

Ispравак

U Hrvatskom vojniku broj 195/196 od 4. srpnja 2008. u tekstu pod naslovom *Otvoreno 14. prvenstvo OSRH u strelištvu na strani 14* nenamjernom pogreškom tijekom lekture krivo je napisana dužnost zamjeniku zapovjednika Zzp-a brigadiru Nikoli Škunci. Ispričavamo se brigadiru Škunci i zapovjedniku Zzp-a brigadnom generalu Mati Ostoviću, te našim čitateljima.

Uredništvo

14. prvenstvo OSRH u streljaštvu

Promjene na vrhu

Rezultati su dobri, ima dosta novih i mlađih natjecatelja, ali natjecateljsko streljaštvo u OSRH trebalo bi i dalje biti masovnije. Osobito u svjetlu predstojećega vojnog Svjetskog prvenstva, kojemu će Zagreb i OSRH sljedeće godine biti domaćini...

— Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Ivan ŽELJKOVIĆ —

Prethodna dva prvenstva OSRH u streljaštvu, na zagrebačkom Vrapčanskom potoku, održana 2006. i 2007., protekla su u znaku troje natjecatelja. Željko Posavec (pištolj), Mihael Kuprešak (puška) i Višnja Ljavajić Pezer (pištolj) obje su godine odnijeli dvostrukе pobjede, i po CISM i po ISSF pravilima. Ovogodišnje, 14. prvenstvo (1.-3. srpnja) održano je na istom strelisti, ali lista pobjednika ponešto se promijenila. "Dolaze mlade snage" - tako je u par riječi prvenstvo okarakterizirao bojnik Krešimir Vrančić, voditelj natjecanja i zapovjednik strelista. Mladi natjecatelji, koji su "osamdeset i neko godište", nisu osvajali prva mjesta, ali su zauzimali visoke place. Najviši vrhovi su ipak pripali iskusnjima, no troje neosporivih iz raznoraznih razloga nisu dominirali kao nekad. Odmah ćemo se ispričati satnici Vesni Ljavajić Pezer, daleko najboljoj "pištoljašici", koja očekuje prinovu u obitelji. Naravno, nije nastupila, i dva prva mjesta kod dama osvojila je njezina konkurentica nadnarednica Marijana Špirelja, i to ispred skupnice Lidije Fučkar s dva srebra. Njih dvije bile su uvjerljivo najbolje među damama ostvarile veliku

prednost pred ostalima (Špirelja u ukupnom poretku čak 101 krug ispred trećeplasirane).

Natjecanje u kojemu se pucalo iz "papovki" po ISSF pravilima (precizna paljba) bilo je izrazito uzbudljivo. Nadnarednik Perica Rosandić detronizirao je pravaka skupnika Mihaela Kuprešaka (BSD) samo za jedan krug, a prva petorica skupili su se unutar šest krugova! Momčadski gledano, izvrsni su bili predstavnici Gardijske motorizirane brigade. Između pet najboljih, uz Rosandića, bili su i narednik Miško Kokalović (četvrti) i pozornik Perica Obrovac (peti). Dakako, osvojili su momčadsko zlato. Pojedinačnu broncu osvojio je skupnik Damir Miholić iz Počasno-zaštitne bojne.

PRVACI OSRH U STRELJAŠTVU ZA 2008.

- Puška PAP 3x10 ISSF (ekipno) - gmtbr
- Puška PAP 3x10 ISSF (pojedinačno) - nnr Perica ROSANDIĆ (gmtbr)
- Puška PAP 3x10 CISM (ekipno) - gmtbr
- Puška PAP 3x10 CISM (pojedinačno) - sžn Martin-Miroslav KRUC (HRZ i PZO)
- Najbolji pojedinac u gađanju puškom- nr Miško KOKALOVIĆ (gmtbr)
- Pištolj VK 15+15 ISSF (ekipno) - ZOD II
- Pištolj VK 15+15 ISSF (pojedinačno) - npr Vladimir BELOŠEVIĆ (Vob HKoV-a)
- Pištolj VK 15+15 CISM (ekipno)- ZOD I
- Pištolj VK 15+15 CISM (pojedinačno) - npr Ivica PERAJICA (pk VP)
- Najbolji pojedinac u gađanju pištoljem - brg Filip ARAČIĆ (ZOD II)
- Sp.pištolj 15+15 CISM (dame) - nnr Marijana ŠPIRELJA (ZOD)
- Sp.pištolj 15+15 ISSF (dame) - nnr Marijana ŠPIRELJA (ZOD)
- Najbolja pojedinka u gađanju pištoljem - nnr Marijana ŠPIRELJA (ZOD)
- Najbolja momčad ukupno (gospoda) - Zapovjedništvo za potporu

U gađanju iz puške po CISM-i (precizna i brza paljba), spomenuti Kokalović je osvojio srebro, za dva kruga kratak iza najboljeg, stožernog narednika Martina-Miroslava Kruca (HRZ i PZO). Brončanu medalju osvojio je Kokalovićev "suigrač" Obrovac, također u uzbudljivoj borbi, tek za jedan krug. Iako bez pojedinačnog zlata, Kokalović je bio najkonstantniji i uvjerljivo je osvojio zlato kao ukupno najbolji pojedinac, opet ispred Obrovcu. Treći je bio Miholić, s istim brojem krugova kao i četvrti, Rosandić. Ukratko, sigurno je da Gardijska motorizirana ima daleko najbolje strijelce "papovkom", a dominaciju kojom je srušen i rekord uspio je "pokvariti" tek Miholić. Inače izvrsnog aktualnog hrvatskog rekordera Mihaela Kuprešaka omeo je loš dan kada se gađalo po CISM-i.

Glede pištolja, prvo ćemo se posvetiti momčadskom povrtniku. Po ISSF-u pobijedili su strijelci momčadi Zapovjedništva za obuku i doktrinu II, osvojivši i srebro po CISM-i. Po drugospomenutoj

varijanti, pobijedili su predstavnici prve momčadi istog zapovjedništva, ZOD-a.

Pojedinačno, u pištolju po ISSF-u, zlatni je bio natporučnik Vladimir Belošević (VOB HKoV-a), a za srebro ili broncu moralo se "pripremati" između brigadira Filipa Aračića (ZOD II) i desetnika Sanjina Bačića (HRZ i PZO). Brigadir je bio mirnije ruke i osvojio sjajnije odličje. Bivši apsolutni prvak Željko Posavec bio je četvrti, a po CISM-i deveti - očito da nije imao previše vremena za trening. To, međutim, ne umanjuje uspjehe novih prvaka. Osim Beloševića, naslovom se okitio i natporučnik Ivica Perajica (Vojna policija, po CISM-i): također ostvarivši uspjeh tek nakon raspucavanja, nadmašio je razvodnika Zdenka Andrišeka (grombr).

Forma natjecatelja u pištolju uvelike je varirala ovisno o disciplini, a najujednačeniji je na kraju bio brigadir Aračić, koji je tako postao ukupno najbolji pojedinac.

Vjerujete li da pojedince iz ukupno najbolje momčadi (i puška i pištolj) nismo niti spomenuli? Da, natjecatelji iz Zapovjedništva za potporu nisu ostvarivali velika pojedinačna dostignuća (bez pojedinačne su medalje u muškoj konkurenciji), ali svi su bili podjednako dobri i

■ "Dolaze mlade snage" - tako je u par riječi prvenstvo okarakterizirao bojnik Krešimir Vrančić, voditelj natjecanja i zapovjednik streljaštva. Mladi natjecatelji nisu osvajali prva mjeseta, ali su zauzimali visoke plasmane. Najviši vrhovi su ipak pripali iskusnjima.

Natjecatelji iz ZzP nisu ostvarivali velika pojedinačna dostignuća (bez pojedinačne su medalje u muškoj konkurenciji), ali svi su bili podjednako dobri i svojoj su postrojbji donijeli najveći pehar. Kažu da su najslade pobjede one momčadske, pa sumnjamo da su nesretni zbog nedostatka "pojedinačnih" uspjeha...

svojoj su postrojbji donijeli najveći pehar. Kažu da su najslade pobjede one momčadske, pa sumnjamo da su nesretni zbog nedostatka "pojedinačnih" uspjeha...

Zaključak je sljedeći: rezultati su dobri, ima dosta novih i mladih natjecatelja, ali natjecateljsko streljaštvo u OSRH bi trebalo biti i dalje biti masovnije. Osobito u svjetlu predstojećega vojnog Svjetskog prvenstva, kojemu će Zagreb i OSRH sljedeće godine biti domaćini... ■

AMERIČKO je ministarstvo obrane skloplilo ugovor s tvrtkom BAE Systems o dostavi 10 000 kamiona FMTV (Family of Medium Tactical Vehicles). Vrijednost ugovora je 2,2 milijarde američkih dolara, a moguće je proširenje ugovora za još 10 000 kamiona.

Korisniku će se isporučiti zadnja inačica kamiona FMTV, oznake

LTAS (Long Term Armor Strategy), prilagođena za jednostavno naknadno postavljanje kompleta oklopa kojim se povećava zaštita posade. Vozila će se dostaviti u nekoliko raznih inačica, uključujući teretna vozila, vozila radionice, tegljače, kamione sa sustavom za manipuliranje teretom, inačicu za potporu raketnom sustavu HIMARS te ina-

čicu prilagođenu prijevozu i jednostavnom iskrcaju iz transportnih aviona.

Američka vojska dosad je uvela u sastav više od 48 000 kamiona i prikolica tipa FMTV. Zbog mnoštva jednakih dijelova za razne konfiguracije i podtipove kamiona, logistička je potpora bitno olakšana. Kamioni imaju jednake motore, transmisiјu, gume i kabine. Zbog modernog pristupa smanjeni su operativni troškovi, a povećana raspoloživost, pouzdanost, mobilnost i zaštita.

Kamioni LTAS će se proizvoditi u pogonu u gradu Sealy u saveznoj državi Teksas te u pogonu u gradu Cincinnati u saveznoj državi Ohio.

Ugovoreni kamioni trebali bi se proizvoditi od početka 2010. do studenoga 2010.

M. PETROVIĆ

IAI promovira G550 CAEW

NA JEDNOM od najuglednijih velesajmova zrakoplovne tehnike u svijetu, britanskom Farnborough Air Show 2008, koji se održava od 14. do 20. srpnja, izraelska tvrtka Israel Aerospace Industries prvi put je svjetskoj javnosti službeno predstavila svoj avion Gulfstream G550 CAEW (Conformal Airborne Early Warning), koji je namijenjen za elektronsko djelovanje i izviđanje iz zraka. Taj avion spada u treću generaciju aviona namijenjenih za elektronsko djelovanje, koji je Israel Aerospace Industries razvio u suradnji s tvrtkom ELTA Systems Ltd, na bazi postojećeg poslovnog aviona Gulfstream G550, što ga proizvodi američka tvrtka Gulfstream Aerospace.

Gulfstream G550 Nachshon-Eitam, kako ga nazivaju u Izraelu, naručilo je izraelsko ministarstvo obrane 2003., te je prvi od dosad isporučena dva aviona predan ministarstvu obrane u rujnu 2006., a u inicijalnu uporabu u Izraelskom rat-

nom zrakoplovstvu uveden je u veljači 2007. Drugi Gulfstream G550 Nachshon-Eitam isporučen je u veljači ove godine. Napredni paket opreme za elektronsko djelovanje i izviđanje iz zraka razvila je tvrtka ELTA Systems Ltd, čiju su ugradnju, uz brojne strukturalne preinake, obavile tvrtke Israel Aerospace Industries i Gulfstream Aerospace. Pogonsku skupinu na Gulfstreamu G550 čine dva motora Rolls-Royce

BR710. Maksimalna brzina koju može postići iznosi 0,885 M, vrhunac leta je 16 320 m, a maksimalni domet više od 4000 km. Izraelsko ministarstvo obrane namjerava avione Gulfstream G550 Nachshon-Eitam, uz zadaće elektronskog djelovanja, izviđanja iz zraka odnosno obavještajnog prikupljanja podataka iz zraka, rabiti i kao C2 (command, control) platformu.

I. SKENDEROVIC

Tamna snaga

TAKTIČKI su noževi čest dio oprema vojnika, policajaca, pripadnika interventnih službi, službe traganja i spašavanja, izletnika i sličnih kategorija osoba koje trebaju kvalitetan i praktičan nož za pomoć u obavljanju svakodnevnih poslova. Među brojnim tvrtkama što nude taktičke noževe jest i njemački proizvođač Böker, koji ima nekoliko robnih marki pod kojima nudi noževe za razne vrste korisnika. Robna marka Magnum poznata je po ponudi kvalitetnih noževa pristupačne cijene pa je izvrstan izbor za profesionalce kojima se ne isplati dati više stotina eura za prestižne noževe iz premium segmenta da bi ih rabili

svaki dan u najtežim uvjetima. Osim trošenju, noževi su podložni i oštećenjima ili gubljenju pa skupi noževi nisu dobar izbor za svakodnevnu profesionalnu uporabu.

Model Magnum Dark Force prekllopni je nož načinjen od čelika tipa 440. Riječ je o seriji kvalitetnog nerđajućeg čelika, pogodnoj za izradu dostupnih noževa koji nude dobar odnos uloženog i dobivenog. Ovaj nož ima sječivo tipa *drop point* s izraženim vrhom, a dužina sječiva je 8,6 cm. Držak noža je od aluminija, s izbušenim rupama za smanjenje težine. Na svakoj su strani četiri velike i šest manjih rupa, a na dnu držka je posebna rupa kroz

koju se može provesti sigurnosna uzica.

Držak i sječivo zaštićeni su premazom u boji sivog titana. Funkcija premaza je sprečavanje odbijanja, bolja antikorozivna zaštita i lakše sječenje. Nož se bravi uobičajenim *locking liner* sustavom, a ima i kvadicu za jednostavnije nošenje u džepu.

M. PETROVIĆ

Predstavljen prvi A400M

U ŠPANJOLSKOJ

Sevilli, u sklopu tvorničkog prostora EADS MTAD (Military Transport Aircraft Division), 26. lipnja, na velikoj svečanosti koju je predvodio španjolski kralj Juan Carlos I., svjetskoj javnosti predstavljen je prvi produkcijски prototip novog turboprop teškog taktičkog transportnog aviona A400M (MSN001).

Riječ je o multinacionalnom projektu transportnog aviona, najvažnijem u proteklih 30 godina u Zapadnoj Evropi za tu kategoriju transportnih aviona, koji je uz predvođenje velikoga europskog zrakoplovnog konzorcija EADS započet tijekom 2003., a u koji je sa svojim inicijalnim narudžbama (oko 20 milijardi eura za ukupno 180 aviona) uključeno sedam europskih zemalja: Belgija (7 aviona), Francuska (50), Luksemburg (1), Njemačka (60), Španjolska (27), Turska (10) i Velika Britanija (25). Uz te europske narudžbe, EADS je ubrzo nakon pokretanja

projekta zaprimio i prve izvaneropske: Južna Afrika (8) i Malezija (4), te sada ukupni broj naručenih A400M iznosi 192 aviona.

Znakovito je za transportni avion da će u potpunosti predstavljati avion nove generacije u pogledu integriranja suvremenih tehnologija, poput novog paketa avionike, novog elektronskog sustava upravljanja avionom, novih računalnih sustava, uporabe kompozitnih materijala (čak do 30%), nove pogonske skupine. Ukupna nosivost korisnog tereta iznosi 37 tona, a maksimalni dolet uz maksimalnu nosivost 3300 km.

Posadu aviona čine tri člana, dva pilota i jedan *loadmaster*. Duljina aviona je 43,8 m, raspon krila 42,4 m, a visina aviona 14,6 m. Težina praznog aviona je 70 tona, dok maksimalna težina na polijetanju može biti 141 tonu, a maksimalna težina na slijetanju 114 tona. Pogonsku skupinu čine četiri Euro-Prop International TP400-D6 turboprop motora, od kojih svaki

daje snagu od 10 690 KS. Predviđena krstareća brzina trebala bi biti oko 780 km/h, a maksimalni operativni plafon leta iznosi 11 300 m.

Prvi probni let A400M očekuje se tijekom jeseni ove godine, do kada bi trebala biti okončana testiranja pogonske skupine na transportnom avionu C-130 FTB (Flying Test Bed), a početak isporuke prvog produkcijskog aviona očekuje se tijekom 2009. godine. Prema dostupnim predviđanjima, jedinična cijena jednog A400M mogla bi biti oko 100 milijuna eura.

I. SKENDEROVIC

Novi Mercedesov kamion

POZNATI proizvođač vozila Daimler AG, u sklopu poznate robne marke Mercedes, predstavio je novi taktički terenski kamion pod imenom Zetros. Novi je kamion dostupan u dvije inačice, s tri osovine (oznake Zetros 2733 A 6x6) i dvije osovine (oznake Zetros 1833 A 4x4). Inačica s dvije osovine ima nosivost od 4 do 6 tona, dok je nosivost trosovske inačice od 7 do 10 tona. Inače, kamion je u konfiguraciji "motor ispred kabine", što omogućava niže vozilo nižeg težišta.

Posebna je pozornost posvećena ostvarivanju dobrih terenskih voznih osobina te strategijskoj mobilnosti. Zetros je posebno prilagođen

jednostavnom prijevozu vlakom i avionom. Pri konstruiranju se pazilo na to da bude jednostavno naknadno vozilo oklopiti i tako povećati zaštitu posade.

Zbog promišljenog dizajna vozilom se jednostavno upravlja. Budući da je prednja osovina postavljena više naprijed i da vozač sjedi iza nje, osjećaj upravljanja je intuitivno sličan kao u osobnom vozilu. Tvrta navodi kako takva konfiguracija manje umara posadu. Takva konfiguracija omogućava i bolji raspored mase vozila i ukrcanog tereta. Zbog niže kabine u odnosu na kamione koncepcije "motor ispod kabine", prijevoz transportnim avio-

nima C-130 i C-160 traži minimalne pripreme.

U konstrukciji i izradi vozila primijenjeno je mnoštvo postojećih dijelova koji su se već dokazali u drugim Mercedesovim vozilima. Motor je iz serije 900, koja se rabi i za pogon kamiona slavne serije Unimog.

M. PETROVIĆ

Kanada modernizira fregate klase Halifax

KANADSKA brodogradilišta Halifax Shipyards i Victoria Shipyards osvojila su ugovore zajedničke vrijednosti 893,6 milijuna američkih dolara za remont, nadogradnju i modernizaciju 12 fregata klase Halifax iz programa ukupne vrijednosti 3,07 milijarde dolara. Ugovor finansijski veće vrijednosti (545,1 milijuna USD) dodijeljen je Halifax

Shipyardu smještenom u Novoj Scotiji, dijelu tvrtke Irving Shipbuilding Inc., a bit će zadužen za radeve na sedam fregata Atlantske flote kanadske mornarice, dok je ugovor na vrijednost od 348,5 američka dolara dodijeljena Victoria Shipyards iz Vancouvera u Britanskoj Columbiji za modernizaciju preostalih pet fregata koje se nalaze u Pacifičkoj floti. Remont, nadogradnja i modernizacija odnose se prije svega na oružane sustave, senzore i komunikacijsku opremu.

Fregate klase Halifax ušle su u službu u razdoblju od 1992. do

1997., a ponajprije su bile namijenjene protupodmorničkoj borbi, no osposobljene su i za protuzračnu i protubrodsку borbu. Glavne značajke te klase fregata jesu istisnina 4770 tona, duljina 134,1 m, širina 16,4 m i gaz 4,9 m. Propulzijski sustav temelji se na CODOG konfiguraciji s dvije turbine i dizelskim motorom, koji omogućavaju brzine veće od 29 čvorova uz najveći doplov od 9500 milja. Na krmenom dijelu broda nalazi se sletna paluba namijenjena jednom helikopteru tipa CH-124 Sea King. U skladu s potpisanim ugovorima, oba brodogradili-

šta moraju okončati radeve na fregatama u roku od 12 mjeseci kako bi preostale ugovorne opcije postale pravovaljane i stupile na snagu. Prema izjavi kanadske Agencije za javne radeve i vladine usluge, program modernizacije, a time i ugovori, razdijeljeni su u tri individualne faze. Prva se faza sastoji od redovitog pregleda i remonta brodova. U sljedećoj fazi bit će obavljena modernizacija

sustava zapovijedanja i nadzora, redizajn operativnih centara i rekonfiguracija brodskog jarkola kako bi se smjestio novi senzorski sustav, a ukupna vrijednost druge faze procjenjuje se na 1,09 milijarde dolara. Treća faza, vrijedna 297,8 milijuna američkih dolara, obuhvaćat će održavanje, kako moderniziranih komponenti tako i preostalog broda do kraja životnog vijeka. Prva fregata, HMCS Toronto, započet će remont i modernizaciju tijekom 2010., a svih 12 brodova trebalo bi biti dovršeno do 2017.

M. PTIĆ GRŽELJ

Dodijeljen projekt američkog JHSV-a

AMERIČKA ratna mornarica dodjelila je ugovore pojedinačne vrijednosti tri milijuna dolara za izradu triju zasebnih preliminarnih projekata vrlo brzog plovila, u programu nazvanom Joint High Speed Vessel (JHSV), trima brodograđevnim tvrtkama Austal USA, General Dynamics Bath Iron Works i Bollinger Shipyards. Namjera američke mornarice je daljnje ugovaranje samo jednog projektnog koncepta do razine radioničke dokumentacije, pri čemu bi se ugovorila i gradnja jednog broda s opcijom gradnje preostalih plovila do kraja 2008. godine. Izvorno je određeno da se klasa JHSV brodova sastoji od osam plovnih jedinica (tri namijenjene mornarici i pet kopnenoj vojski), no američkom je Kongresu na odobrenje za poslovnu godinu 2009. upućen zahtjev za 12 plovila, od kojih bi mornarici pripalo pet, dok bi preostalih sedam bilo namijenjeno kopnenoj vojski.

Prema planovima, očekuje se da će prvi brod koncepta JHSV biti dostavljen američkoj kopnenoj voj-

sci tijekom 2011., nakon čega će se u 2012. dostaviti drugo i treće plovilo mornarici, odnosno kopnenoj vojski. Dostava brodova će alternirati između dvaju korisnika sve do primopredaje posljednje jedinice, koja je predviđena za 2016. godinu.

Prema obavljenim inicijalnim značajkama, nosivost plovila programa JHSV trebala bi biti između 545 i 635 tona, uz održivu prosječnu brzinu od 35 čvorova. Uz navedene tehničke značajke, zahtijeva se doplov od 1200 nautičkih milja bez ponovnog punjenja goriva i zaliha te mogućost plovidbe pri stanju mora 3.

Vrlo brza plovila programa JHSV

namijenjena su prijevozu vojske i marinaca ili njihove opreme direktno na obalu, pa se prema tome zahtjevu očekuje koncept s vrlo niskim gazom u rasponu od 3 do 4,6 metra. Zahtjev za takvim gazom naslučuje optimizaciju trupa za smještanjem, kako mornaričkih tako i klasičnih helikoptera tipa Sikorsky H-60, pri čemu bi helikopteri tipa CH-53K, planirani za postrojbe američkih marinaca, mogli slijetati na plovilo, dok bi helikopteri kopnene vojske Boeing CH-47 Chinook mogli obavljati zadaće okomite nadopune zaliha.

M. PTIĆ GRŽELJ

Astra

voj Indija krenula potpuno samostalno, oslanjajući se na vlastitu znanstvenu i tehnološku bazu.

Indijski BVRAAM (beyond visual range air to air missile) projektil sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća započeo je indijski obrambeni istraživačko-razvojni institut DRDO (Defence Research & Development Organisation), s nakanom da za indijske borbene avione Mirage 2000H, Sea Harrier, MiG-29, Su-30MKI, MiG-21 Bison i HAL Tejas osigura projektil nove generacije. Prva testiranja su započela 2003., dok su 2007. započele pripreme za integriranje Astre na borbeni avion, a za 2009. se planira početak isporuke projektila borbenim eskadrilama.

Projektil Astra izgledom donekle podsjeća na francuski projektil Matra Super 530D, a svojim performansama trebao bi biti poprilično sličan ruskom projektilu R-77 (AA-12 Adder). Projektil ima kombinaciju inercijskog i aktivnog radarskog navođenja, s maksimalnim dometom od 80 km. Imat će snažan obrambeni sustav, koji će omogućavati veliku otpornost na protivničke elektronske protumjere. Dužina projektila iznosi 3570 mm, dijamar projektila 178 mm, raspon krila 254 mm, a težina projektila 154 kg, od čega na HE bojnu glavu s blizinskim upaljačem otpada 15 kg. Brzina projektila iznosi 4 M, dok je operativni raspon visina od razine mora do visine od 20 km.

I. SKENDEROVIC

POČETKOM srpnja, indijska novinska agencija The Hindu izvijestila je da je nakon višegodišnjih prema indijski projektil zrak-zrak Astra napokon spreman za prvo letno testiranje na borbenom avionu. Očekuje se da prvo letno testiranje na borbenom avionu Su-30MKI буде obavljeno do kraja ljeta. Riječ je o projektilu zrak-zrak nove generacije, srednjeg dometa, u čiji je raz-

Razvoj snajperskih djelovanja

Od samog početka ratovanja (bolje rečeno, od početka uporabe luka i strijеле u ratne svrhe), pojedini zapovjednici su tijekom borbenih aktivnosti imali potrebu osobno izdavati zadaže najboljim strijelcima za gađanje naročito važnih ciljeva - protivničkih časnika, stjegonoša, tekliža, trubača

Marinko OGOREC

Tijekom cijele vojne povijesti odabrani su strijelci imali i posebno mjesto u borbenom rasporedu postrojbe (najčešće u neposrednoj blizini zapovjednika), kako bi mogli biti brzo uporabljeni i kako bi im zadaće izdavao neposredno zapovjednik po vlastitom nahođenju i procjeni važnosti pojedinog cilja. Na taj način postavljen je temelj za početak razvoja snajperizma i snajperskih djelovanja, iako su ti počeci bili vrlo daleko od suvremene snajperske djelatnosti (termin "snajper" potiče od engleske riječi "sniper", koja označava odličnog strijelca, borca koji dobro vlada vještinom gađanja, prikrivanja i motrenja, a

danas se upotrebljava za označavanje strijelca naoružanog posebno izrađenom i opremljenom puškom - vidjeti Hrvatski vojnik br. 86 od 19. svibnja 2006.).

Potreba za osnivanjem posebnih postrojbi odabranih strijelaca, opremljenih kvalitetnijim oružjem i namijenjenih za izvršenje zahtjevnih zadaća, uočena je krajem XVIII. i početkom XIX. stoljeća, a prve takve postrojbe bili su austrijski lovci (Jägern) i Korpus tirolskih snajpera (Tiroler Scharfschützencorps). Uporabljeni su u borbama protiv Turaka 1790. te u Napoleonovim ratovima 1801. i 1802. godine, a bili su naoružani pretežno Girandonije-

vim zračnim puškama. Tu pušku konstruirao je Bartholomäus Girandoni oko 1779. godine, a u naoružanje austrijskih oružanih snaga prihvaćena je već 1780. Girandonijeva zračna puška nije bila mnogo preciznija od konvencionalnih pušaka na crni barut iz onoga doba, ali je za razliku od njih bila gotovo nečujna i bez razotkrivajućeg bljeska i oblaka dima koji stvara crni barut pri eksplozivnom sagorijevanju, jer je zrno potiskivano komprimiranim zrakom. Ispod cijevi puška je imala spremnik za smještaj 20 zrna, a spremnik za zrak omogućavao je dovoljno snage za ispaljivanje do 30 zrna početnom brzinom od oko 270 m/sek (što je omogućavalo njihovu ubojitost do približne udaljenosti od 150 m, koja nije bila mnogo manja od klasičnih pušaka tog vremena na crni barut). Sama priprema za gađanje bila je znatno brža od pripreme klasičnih pušaka, pa je i brzina gađanja iz Girandonijevih pušaka bila znatno veća, što je davalo veliku prednost strijelcu koji je njome bio naoružan. Osim toga, lovačke postrojbe primjenjivale su gerilsku taktiku ratovanja, pa se može zaključiti da su u to vrijeme bile učinkovite slično današnjim postrojbama za specijalne namjene naoružanima prigušenim oružjem. Njihova učinkovitost u borbi natjecala je Napoleona na izdavanje zapovijedi po kojoj je svaki protivnički vojnik, uhvaćen s Girandonijevom zračnom puškom (bez obzira na to je li u vojnoj odori ili ne), morao biti strijeljan na licu mjesta. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Kraljevstvo za vodu

Prijeteži nedostatak pitke vode za brojno stanovništvo vež je danas stvarnost u pojedinim prostorima Afrike, Bliskog i Srednjeg istoka. Kuvajt, Jordan, Izrael, Ruanda, Somalija, Sudan, Alžir i Kenija susreli su se vež i dosad u nekoliko navrata s ozbiljnim "vodenim" krizama

Igor SPICIJARIĆ

Nedostatak čiste i zdrave vode postat će, prema predviđanjima CNA, jedan od najvažnijih problema čovječanstva u drugoj polovini XXI. stoljeća. Analize klimatoloških trendova pokazuju da bi već oko 2050. godine, u područjima čija vodoopskrba ovisi o otapanju glacijalnoga himalajskog leda na Tibetskoj visoravni, moglo doći do escalacije tog problema u Aziji. Nije nimalo teško povući poveznice i paralele između sadašnjih događanja u Tibetu, kineske beskompromisne dominacije nad tim prostorom od 1951. (jer onaj tko vlada Tibetom drži u svojim rukama i kontrolira zapravo najveći dio Azije) i klimatoloških promjena te njihova utjecaja na

nacionalnu sigurnost. Sve velike azijske rijeke i njihovi slivovi orijentirani su prema istoku i jugoistoku. Svi osim jednoga. Samo veliki Ganges i njegov sliv teku prema jugu i napajaju ipak sve žedniji i vodom potrebitiji indijski potkontinent.

Poučeni iskustvom Rusije s početka XXI. stoljeća, koja je svoje energetske resurse (naftu i prirodnji plin) iskoristila (a to čini i dalje) kao svoje najjače oružje u otplati vanjskog duga, konsolidaciji države, obnovi i jačanju nacionalne ekonomije, te standarda građana, ali prije svega za modernizaciju, jačanje i opremanje svojih oružanih snaga - očekuje se da će isti ili sličan recept primjeniti i NR Kina,

ali s vodom. Osim namjere iskorištanjanja golemoga hidroenergetskog potencijala vodom bogatog Tibeta, namjera je vlade u Pekingu da skretanjem čitavih vodenih tokova i izgradnjom mreže vodnih kanala dovede potrebnu vodu za navodnjavanje svojih obradivih površina u sušnjim područjima. Takav scenarioj već sada diže uzbunu u kineskom susjedstvu jer će to sigurno dovesti do "vodenog udara" širom Azije. Da Kina misli ozbiljno, dokazuju i planirana sredstva za taj projekt koja se već sada mijere desetinama milijardi dolara. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

BAE Systems

Digitalno upravljanje bojišnicom - američki način

Zahvaljujući iskustvima iz Iraka, američka je vojska razvijala komunikacijsku mrežu koja omogužuje vrlo učinkovit nadzor nad trupama što se krežu unutar digitalne bojišnice

Pripremio Marijo PETROVIĆ

U travnju 1994. godine, američka je vojska doživjela "digitalno vatreno krštenje" unutar svojega nacionalnog trening centra (NTC) izvodeći vježbu Desert Hammer VI. Eksperimentalna bojna - postrojba za djelovanje (EX-FOR), djelomično digitalno poduprta, izgubila je bitku od (digitalno nepoduprte) protivničke postrojbe (OPFOR). EXFOR je izgubio bitku.

Tijekom sljedećih devet godina nije se demonstriralo niti diskutiralo o blagodatima digitalne potpore. Unatoč tome, u Iraku su dobivane bitke upotrebom krnje forme takvih sustava, što je bitno drukčije od originalne namjere američke vojske te drugačije od analognih sustava europskih snaga koje se još uvijek naprežu kako bi osigurale povećanu interoperabilnost sa Sjedinjenim Državama i koalicijskim snagama.

Ured za digitalnu potporu američke kopnene vojske (Army Digitalisation Office - ADO) utemeljen je u siječnju 1994. kako bi podržao uvođenje nove vizije snaga nazvane Force XXI, te posebno koordinaciju primjene IT-a unutar oružja i sustava, a sve je to otprije poznato kao digitalno podržana bojišnica.

Voditelji ADO-a tvrde da će vojska sutrašnjice, Force XXI, biti rezultat ponovne konceptualizacije i reforme snaga svih postroja, od rova do industrijske baze, a sve će biti organizirano preko informacija i informatičkih tehnologija. Nadalje, digitalizacija omogućuje zapovjednicima trenutačnu komunikaciju o svim vitalnim informacijama što je znatno bolje nego spore glasovne

radiokomunikacije ili još sporije kurirske poruke. Digitalizacija zapovjednicima također osigurava superiornije donošenje odluka, a sve uz pomoć horizontalne i vertikalne integrirane digitalno-informacijske mreže, koja podupire zapovjedni sustav i omogućuje zapovijedanje i nadzor (C2). Svrha je svega ovoga kreiranje simultane, precizne slike prostora bojišnice na svakoj razini - od vojnika do zapovjednika.

Ova se slika temelji na uobičajenim podacima prikupljenim preko mreže senzora, zapovjednih postaja, procesora i oružnih platformi, a sve to sudionicima omogućava združivanje relevantnih informacija kako bi bili u toku događaja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Bespilotni bombarderi - fikcija ili stvarnost? (II. dio)

Europski, ruski, pa čak i kineski projekti razvoja Unmanned Combat Aerial Vehicles ozbiljno su blizu američki-ma, tako da na tom području nijedna država još uvijek nije ostvarila vežu prednost

Pripremio Domagoj MIČIĆ

Uprvom dijelu teksta bavili smo se američkim bespilotnim borbenim letjelicama ili Unmanned Combat Aerial Vehicles (UCAV). Spomenuli smo i da se u zadnje tri godine Europa žuri uhvatiti korak s američkim programima razvoja UCAV-a. Čuju se i najave da bi prvi europski UCAV trebao ući u operativnu uporabu istodobno s američkim. Zbog toga ćemo se u nastavku teksta podrobne pozabaviti europskim programima razvoja UCAV-a.

Kao i mnogo puta do sada, Europa se nije uspjela okupiti oko samo jednog programa. Ovog puta "solira" Velika Britanija, čija je korporacija BAE Systems napravila demonstrator tehnologija Taranis (keltski bog grmljavine). S druge strane La Manchea, francuska korporacija

Dassault Aviation predvodi tim europskih tvrtki, koje zajedno razvijaju demonstrator tehnologija Neuron.

Projektiranje i izradu Taranisa naručilo je britansko ministarstvo obrane krajem 2006. godine. Postupak izrade dijelova letjelice počeo je u rujnu 2007., a samo sastavljanje u siječnju ove godine. Britansko ministarstvo obrane financira projekt sa 100 milijuna funti, dok još 25 milijuna funti daju tvrtke uključene u razvoj i izradu Taranisa. Uz BAE Systems, veliku ulogu u razvoju i proizvodnji imaju Rolls-Royce, QinetiQ i GE Aviation.

BAE Systemsov direktor projekta Chris Allam nedavno je ustvrdio da izrada glavnih dijelova Taranisa ide prema planovima te da ne očekuje veće probleme koji bi odgodili prvi

let, planiran za 2010. godinu. Kako bi se sve dogodilo što dalje od očiju javnosti i konkurenциje, prvi se let (i većina letnih testiranja) neće obaviti u Velikoj Britaniji već u Woomerenu u Australiji.

Taranisa će pokretati Rolls-Royceov turboventilacijski mlazni motor Adour 951 (potiska 28,9 kN), koji se inače rabi za pokretanje školskog aviona Hawk 100/200. Već je taj podatak dovoljan za procjenu veličine i mase Taranisa, koja će biti bliska Hawku 100/200. Pod uvjetom da se žele ostvariti visoke podzvučne brzine i solidna brzina penjanja, Adourovih 28,9 kN potiska dovoljno je za letjelicu najveće mase deset tona. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Mornarički helikopteri

Kako je danas nezamislivo da brodovi veličine fregate i veži, a i sve više korveta, djeluju bez barem jednog helikoptera, tržište mornaričkih helikoptera je stabilno i u blagom povežanju. Zbog toga ne začuđuje i sve veća ponuda

Pripremio Siniša RADA KOVIĆ

Zahvaljujući razvoju turbovratilnih motora, kompozitnih rotora, lagane elektronike i malih, ali učinkovitih oružja, danas je nezamislivo da i jedna ratna mornarica koja se želi smatrati modernom u operativnoj uporabi nema mornaričkih helikoptera. Iako je njihova osnovna zadaća protupodmornička i/ili protubrodska borba, suvremeni mornarički helikopteri mogu obavljati širok spektar zadaća, uključujući traganje i spašavanje. Odavno je poznato da su mornarički helikopteri (odnedavno i tiltrotori) zasebna cjelina, koja se od "obične braće" razlikuje po drukčjoj konstrukciji i prilagođenim motorima, koji su dodatno zaštićeni od korozijske uzrokovane slanom vodom. Specifično okruženje djelovanja i posebne zadaće uvjetuju i ugradnju posebne avionike i naoružanja. Ka-

ko je danas nezamislivo da brodovi veličine fregate i veći, a i sve više korveta, djeluju bez barem jednog helikoptera, tržište mornaričkih helikoptera je stabilno i u blagom povežanju. Zbog toga ne začuđuje i sve veća ponuda.

Na početku ponude europskih mornaričkih helikoptera nalazi se 2,6 tona težak Eurocopter AS 555 Fennec, pokretan s dva Turbomeca Arrius 1A motora pojedinačne snage 388 kW. Mornarička inačica AS 555SN može se opremiti motričkim radarem Telephonics RDR-1400R i naoružati vođenim torpedom Eurotorp A244/S mase 244 kg.

Nešto veći i potentniji je Eurocopter AS 565 Panther mase 4,3 tone. Pokreću ga dva motora Turbomeca Arriel 2C pojedinačne snage 729 kW. Mornarička inačica AS 565MB ima sklopivi rotor, antikoro-

zivnu zaštitu trupa i motora, zaštitu od zalijevanja motora vodom, sustav za slijetanje na palubu i poseban sustav za prisilno slijetanje na vodu koji održava helikopter na površini. Panther može nositi četiri protubrodska vođena projektila MBDA AS15TT ili dva laka torpeda. Standardni mornarički radar je Thales Agrion 15, a helikopter se može opremiti uranjajućim sonarom i detektorom magnetskih anomalija (MAD). Zadnji kupac je bugarska ratna mornarica, koja je naručila šest AS 565MB s rokom isporuke u 2010. i 2011. godini. Francuska ratna mornarica operativno rabi 16 AS 565, koji su u međuvremenu modernizirani zbog kašnjenja u isporuci helikoptera NH90. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Avro Vulcan

Vulcan je u trenutku ulaska u operativnu uporabu bio najbolji strateški bombarder na svijetu, a svoje je prve borbe bene zadaže obavio na samom kraju uporabe

Tomo JANČEVIĆ

Iako je Vickersov Valiant (vidi Hrvatski vojnik broj 193) bio odlični strateški bombarder za svoje vrijeme, ipak nije potpuno zadovoljio sve potrebe britanskoga ratnog zrakoplovstva za nuklearnim udarima po strateškim ciljevima u unutrašnjosti Sovjetskog Saveza. Zbog toga su velike nade polagane u iduća dva bombardera - Avrovljev Vulcan i Handley Pageov Victor. Kako je Vulcan poletio nekoliko mjeseci prije Victora, prvo ćemo obraditi njega.

Od svih je projekata upravo Vulcan bio najnapredniji, rabeći konfiguraciju letećeg krila. Iako su prvobitni planovi bili još radikalniji, serijski Vulcan B.1 i B.2 bili su daleko ispred svega što je u tom trenutku imalo američko ili sovjetsko ratno zrakoplovstvo. Zbog toga ne začuđuje što je Vulcan ostao u operativnoj uporabi sve do 1984. godine.

Kronološki gledano po datumima prvog leta prvog prototipa, Vulcan je drugi od tri slavna britanska V-bombardera. Projektiran je da bi za-

dovoljio Specification B.35/46 britanskog ministarstva zrakoplovstva, koja je izdana 1947. godine. U specifikaciji je detaljiziran zahtjev za velikim strateškim bombarderom na mlazni pogon, koji će imati velik dolet i letjeti velikim brzinama na vrlo velikim visinama, te tako izbjegavati sovjetske lovce-presretače. Isti je zahtjev doveo do razvoja i Vickersovog Valianta i Handley-Pageovog Victora.

Avrovljevi su projektanti odlučili predložiti najradikalniji pristup te su pod internom oznakom Type 698 nacrtali veliki bombarder u konfiguraciji letećeg krila. Prvobitni su nacrti predlagali ugradnju četiriju turbomlaznih motora Bristol BE.10 (kasnije Olympus) jednog iznad drugog, po dva na spoju trupa i krila. Motori bi se opskrbljivali preko dva velika usisnika za zrak. Jedino odstupanje od koncepcije letećeg krila bila je ugradnja nosne sekcijske, koja je stršila ispred prednjeg dijela krila. Velika delta krila pružala je dovoljno prostora ne samo za

spremniće za gorivo već i za velike prostore za oružje.

Avrovljev je pristup bio rizičan, jer je sličan američki projekt Northrop YB-49 propao. Unatoč američkom neuspjehu, britansko ministarstvo zrakoplovstva procijenilo je da Type 698 "obećava" te je u prosincu 1947. odobrilo novac za gradnju mockupa, demonstratora tehnologija i dva prototipa. Demonstrator tehnologija je dobio oznaku Avro 710 i bio je upola manji od originalnog bombardera. Pokretala su ga dva turbomlazna motora Rolls-Royce Avon. Uz njega, Avro je napravio i veći broj demonstratora tehnologija Avro 707, pokretanih jednim turbomlaznim motorom Rolls-Royce Derwent. Naknadno je ustanovaljeno da je Avro 710 prekompliciran te da je bolje odmah napraviti prototip u pravoj veličini, a da se sva potrebna testiranja obave na Avroima 707. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Politički atentati (XV)

Aldo Moro (1978.)

Talijanskog političara i premijera Alda Mora je u ožujku 1976. godine otela ekstremno lijeva teroristička organizacija Crvene brigade te je nakon dva mjeseca zatočeništa ubijen. Morovo ubojstvo ozbiljno je potreslo Italiju te je okončalo razdoblje političkog kompromisa između talijanske ljevice i desnice

— Hrvoje BARBERIĆ —

■ Aldo Moro bio je jedan od najznačajnijih političara nakon Drugog svjetskog rata, a u dva je navrata bio talijanski premijer

Talijanski političar i premijer Aldo Moro rođen je 1916. godine u gradiću Maglie. Tijekom razdoblja fašizma neko je vrijeme bio član profašističke studentske organizacije, a nakon Drugog svjetskog rata 1946. godine izabran je u konstitutivnu skupštinu te je sudjelovao u donošenju talijanskog Ustava. Moro je pristupio obnovljenoj Demokršćanskoj stranci, koja je uz podršku Katoličke crkve i američku materijalnu pomoć pobijedila na parlamentarnim izborima 1948. godine, te do smrti ostaje njezin član.

Od sredine pedesetih godina obavljao je niz dužnosti u talijanskoj vlasti - od 1955. do 1957. bio je ministar pravosuđa, od 1957. do 1959. ministar obrazovanja, tijekom 1966. bio je kratko ministar vanjskih poslova te 1976. i ministar unutarnjih

poslova. Kruna njegove političke karijere su dva mandata na mjestu talijanskog premijera, i to od 1963. do 1968. te ponovno od 1974. do 1976. godine. Uvezši u obzir činjenicu da je poslijeratni talijanski politički sustav bio izrazito nestabilan, s čestim izmjenama vlada, Morovih šest godina na premijerskom mjestu bio je jedan od najdužih premijerskih mandata u Italiji uopće.

Crvene brigade

Iako je sukob talijanske ljevice i desnice tinjao od Drugog svjetskog rata, sedamdesetih je godina postignut tzv. povijesni kompromis između Demokršćana i talijanske Komunističke partije. Istodobno je sedamdesete godine u Italiji obilježila teroristička aktivnost ekstremne desnice i ljevice u kojima je živote do

ranih osamdesetih izgubilo oko pet stotina ljudi, zbog čega se cijelo to razdoblje naziva "olovnim godinama". Ljevičarsku terorističku organizaciju Crvene brigade osnovao je 1970. godine student Renato Curcio kao radikalni ogrank studentskih gibanja iz šezdesetih godina. Skupina je terorističku djelatnost počela relativno benignim akcijama, da bi se u drugoj polovici sedamdesetih naglašeno radikalizirala izvođenjem niza atentata. Do danas je najpoznatija akcija Crvenih brigada ostala otmica i ubojstvo Alda Mora. Vođa Crvenih brigada u vrijeme otmice i vjerojatni Morov egzekutor bio je Mario Moretti, rođen 1946. u Porto San Giorgio, a suizvrsitelj atentata je Prospero Gallinari, koji je rođen 1951. u Reggio Emilia. Gallinari je sudjelovao u otmici suca Sossija

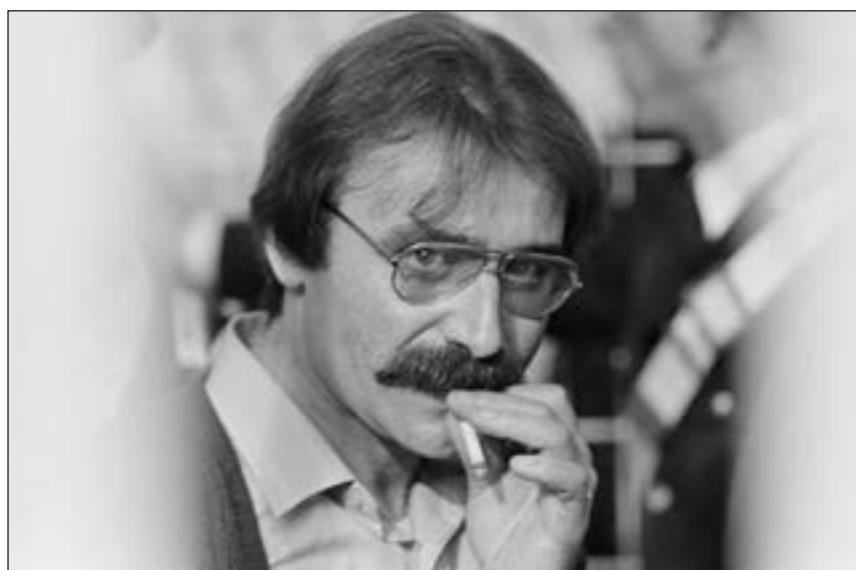
■ Za Morovu otmicu odgovornost su preuzele Crvene brigade, a kao dokaz da je oteti političar živ talijanskim je medijima poslana njegova fotografija sa zastavom Crvenih brigada u pozadini

1974. godine, kada je prvi put uhićen, da bi 1976. pobegao iz zatvora Belluno te je angažiran u otmici Alida Mora.

Ujutro 16. ožujka 1978. Aldo Moro krenuo je u Parlament kako bi sudjelovao u imenovanju nove vlade. No, pripadnici Crvenih brigada, koje je predvodio Mario Moretti, preodjeveni u odore talijanske zračne kompanije u ulici Fani izveli su prepad na Morovu pratnju. Pet Morovih tjelesnih čuvara ubijeno je za manje od minute, dok je sam Aldo Moro odveden u nepoznatom pravcu. Ubrzo su priopćenjem za javnost odgovornost za Morovu otmicu preuzele Crvene brigade, a kao dokaz da je oteti političar živ talijanskim je medijima poslana njegova fotografija sa zastavom Crvenih brigada u pozadini. Poslije je u istrazi

■ Na Morovu tijelu, pronađenom dva mjeseca nakon otmice u parkiranom automobilu, bilo je jedanaest prostrijeljnih rana, no točne okolnosti ubojstva nikada nisu do kraja utvrđene

■ Voda Crvenih brigada Mario Moretti uhićen je 1981. te je bio osuđen za otmicu i ubojstvo Alda Mora na šest doživotnih kazni, no pušten je na slobodu nakon odsluženih petnaest godina zatvora, dok je Prospero Gallinari (na slici tijekom sudsjenja) uhićen 1979. godine i osuđen na doživotnu zatvorskiju kaznu

ustanovljeno da je tijekom Morova zatočeništva s njim komunicirao samo Moretti.

Otmica i ubojstvo

Crvene brigade su u više navrata slale zahtjev talijanskoj Vladi za otvaranje političkih pregovora, ucjenjujući je Morovim životom. Međutim, i demokršćani i komunisti su odbijali pregovore s teroristima, smatrajući da bi im time priznali legitimitet, čime je zapečaćena Moro-

va sudbina. Nakon pedeset šest dana zatočeništva Alda Mora, vodstvo Crvenih brigada zaključilo je da Vlada neće udovoljiti zahtjevima te je donesena odluka o Morovoj egzekuciji. Aldo Moro je ubijen u garazi ispod stana u rimskoj ulici Montalcini, a ujutro 9. svibnja njegovo beživotno tijelo pronađeno je u prtljažniku automobila Renault 4 u ulici Caetani koja se nalazi na pola puta između stožera demokršćana i komunista, čime su teroristi

očito željeli poslati poruku talijanskoj javnosti.

Na Morovu tijelu pronađeno je jedanaest prostrijeljnih rana, no točne okolnosti ubojstva kao i činjenica tko je povukao obarač na oružju kojim je ubijen, nikada nisu do kraja utvrđene. Danas se često špekulira tvrdnjom da je ubojstvo rezultat urote u koju su bili upleteni najviši talijanski politički dužnosnici i CIA, kojima nije odgovarao dijalog s komunistima, te da su u tom smislu Crvene brigade poslužile samo kao instrument. Morovo ubojstvo teško je uzdrmalo Italiju te je povlačenjem komunista iz vlade u isto vrijeme okončano razdoblje tzv. povjesnog kompromisa, iako su se travovi takve politike zadržali do danas (primjerice, koalicija Maslina Romana Prodića u drugoj polovici devedesetih). Početkom osamdesetih Crvene brigade su pretrpjele značajne udarce u borbi s talijanskim snagama sigurnosti te je njihov utjecaj znatno opao, iako skupina nikada nije raspушtena niti uništena. Voda Crvenih brigada Moretti uhićen je 1981. te je bio osuđen za otmicu i ubojstvo Alda Mora na šest doživotnih kazni, no pušten je na slobodu nakon odsluženih petnaest godina zatvora, dok je Gallinari uhićen 1979. godine i osuđen na doživotnu zatvorskiju kaznu. ■

Tena Štivičić: *Odbrojavanje*, Profil International, Zagreb, 2007.

Odbrojavanje je knjiga kolumni koje je autorica tri godine objavljivala u časopisu Zaposlena. Do suradnje je došlo kada im je spisateljica 2003. godine dala intervju, a urednica časopisa Ana Gruden ističe da je Tena model žene kakav časopis želi predstavljati.

Proteklih se godina Tena Štivičić potvrdila kao vrsna dramska spisateljica, čiji su tekstovi doživjeli uspjeh ne samo na hrvatskim pozornicama već i na međunarodnoj sceni. Posljednjih godina živi i stvara u Londonu, no nije izgubila vezu s domovinom. Osim kazališnih komada na hrvatskim scenama, u profesionalnom je smislu za zavičaj vezuju i eseistički tekstovi koje stalno objavljuje u časopisu Zaposlena. Valja odmah primijetiti da su njezini zapisi nastali kao svojevrsna antiteza onima kakve njeguje niz popularnih kolumnistica u tzv. šarenom i ženskom tisku. Dok u tim časopisima dominira diskurs chick-lita, Štivičićeva pokazuje svjestan napor da se udalji od tipičnih tema te vrste književnosti: ona se ne bavi pomodnim trenovima ni površnim aspektima muško-ženskih odnosa, već na jedan ozbiljniji način promišlja poziciju suvremene mlade žene u svijetu tranzicije, globalizacije i rastućeg konzumerizma, te izvrsno uočava karakteristične društvene situacije i analizira stvarne probleme hrvatskog društva. Njezini su zapisi knjiga samosvjesne mlade žene, intelektualke, spremne da se suoči sa stvarnim problemima našega društva. Također, u knjizi iznosi i svoja iskustva života u multikulturalnim sredinama u Engleskoj i Švicarskoj, kao i teškoće probijanja mladoga pisca u stranoj zemlji. Iako se u kolumni pod nazivom "Djeca poznatih - prokletstvo ili dar" pozabavila i problematikom odrastanja s poznatim prezimenom, neosporno je da je, ako se talent nasljeđuje, Tena prava, talentirana kćer svog poznatog oca.

Mirela MENGES

FILMOTEKA

2. Vukovar film festival

- mjesto i vrijeme održavanja: šlep na Dunavu i Ružičkina kuća u Vukovaru, od 8. do 13. srpnja
- organizator: Discovery film & video

U svom drugom izdanju Vukovar film festival predstavio se mnogo ozbiljnije i profesionalnije. Prošle su godine bačeni prvi mačići, dok ove godine VFF već sigurno hoda, da ne kažem plovi, a najvažnija od mnogih novosti jest konkurenčija. Svi se vole natjecati, pa čak i posjetitelji, a kad festival završi promišljaju o tome jesu li vidjeli pobjednike i slažu li se s ocjenama žirija. Žiri, u čijem su sastavu bili redatelji Zvonimir Jurić i Kristijan Milić te filmski kritičar Nenad Polimac, pobjednikom je proglašio mađarski film ceste *Pustolovi Béle Paczolaja*. Meni se osobno uopće nije svidio, naprotiv, smatram ga najlošijim od filmova koje sam viđao, a viđao sam ih mnogo jer satnica nije bila pretrpana. Isti je slučaj s kratkim igranim filmom gdje sam, za razliku od dosadnog rumunjskog pobjednika *Ujutro*, primijetio izvrsne švicarsko-njemačke *Na rubu* i domaći Mirkovićev *Krupni otpad*. O pobjedniku dokumentarnog programa, rumunjskom *Nemoj me pogrešno shvatiti*, neću pisati jer ga nisam pogledao. Festivalskoj organizaciji se nema što prigovoriti. Svjesni svojih prednosti i mana, probleme rješavaju u hodu i uče za sljedeće, sada već mogu reći ključno izdanje. Dunavski bazen uistinu je velik i odličnih filmova sigurno neće ni nagodinu nedostajati. Još da se izbjegne preklapanje s Exitom i najezda komaraca te dovede ponešto istinskih filmskih zvijezda, vukovarski bi si festival mogao osigurati svijetu budućnost. Pohvaliti valja i velik odaziv publike, što je ujedno najveće jamstvo da će filmski festival i idućih godina ljetovati na šlepnu pokraj veslačkoga kluba u Vukovaru.

Leon RIZMAUL

Božja žitnica

Ne bih htio u ovih nekoliko redaka ulaziti u područje problematike zla u svijetu, ali želim rečenicama iz ovonavedjelnoga evanđelja, ponuditi određene odgovore. Otkuda zlo? Isus odgovara: "Kraljevstvo je nebesko kao kad čovjek posije dobro sjeme na svojoj njivi. Dok su njegovi ljudi spavali, dođe njegov neprijatelj, posije posred žita kukolj i ode". Nema sumnje da je Bog svijet stvorio dobrim. Ali jednako je tako izvan svake sumnje da je "njegov neprijatelj" nezadovoljan i nesretan zbog dobrog svijeta, pa u već stvoreno dobro unosi "kukolj" kako bi narušio sklad i ljepotu. Božji ljudi, nezadovoljni kukoljom, žele eliminirati to zlo ("Gospodaru, hoćeš li da odemo i pokupimo kukolj"?). Ipak, Bog to ne želi. Neizmјerno cijeni ljudsku slobodu čak i onda kada ta sloboda čovjeka vodi do propasti i dopušta da uz dobro sjeme na istoj njivi raste i kukolj, jer "neprijatelj čovjek" je tako htio.

Nije ovo govor o dualizmu niti o dva odjeljena svijeta, dobra i zla, te o njihovim gospodarima. Ovo je tek mali pokušaj da se kaže da je sve što je Bog stvorio bilo dobro, ali budući da "neprijatelj čovjek" nije zadovoljan dobrom, Bog dopušta da uz sjeme raste i kukolj, jer ne želi da se pšenica iskorijeni zbog kukolja. Istina, doći će dani kada će se kukolj spaliti, a žito skupiti u žitnicu, ali dok to ne dođe "osuđeni" smo u ovome svijetu suočavati se s kukoljom. Najlakše bi bilo moliti Boga da ga iskorijeni, ali to ne bi imalo smisla. Snaga naše vjere očituje se upravo u tome da živimo u svijetu koji možda i nije najbolji i najkvalitetniji, ali da mi svejedno nastojimo biti dobri i kvalitetni. Možda svojim životom i nastojanjima nećemo uspjeti iskorijeniti zlo, ali postići ćemo mnogo ako ne dopustimo da kukolj bude mnogobrojniji od pšenice.

Naša uloga u društvu danas jest baš to - svjesni stvarnosti u kojoj živimo ne dopustiti negativnostima ovoga svijeta da nama ovlađaju i da nas "uzmu pod svoje". Jedino tako možemo ostati žito koje Bog skuplja u svoju žitnicu. Kukolj nadire. Možda ga je danas više negoli pšenice. Usuđujem se reći da i sama pšenica sve više postaje hibridna. Danas je zapravo tendencija obrnutu. Nije više riječ o tome da je lakše eliminirati kukolj. Manje je pšenice pa je samim time lakše iskorijeniti nju. Ako opstamo i očuvamo se, unatoč svemu, bit ćemo vrijedni Božje žitnice. Žarko RELOTA

21. srpnja 1456.

Obraza Hrvatsko - Ugarskog kraljevstva Osvajanjem Carigrada 1453. godine Turci su ozbiljno zaprijetili zapadnom kršćanskim svijetu. U prestrašenoj **Europi** ljudi su se posvuda počeli spremati za obrambeni rat. Tijekom srednjeg vijeka **Beograd** je bio granična utvrda **Hrvatsko - Ugarskog kraljevstva**, koja je štitila **Podunavlje** od silovitih osmanlijskih prodora. Zato je i zapela za oko sultana **Mehmetu II**. Početkom srpnja 1456. oko 150 tisuća Turaka opsjelo je grad koji su branili vješti ratnik **Janoš Hunyadi** i gorljivi franjevac **Ivan Kapistran**. Njegovom je zaslugom u pomoć pristiglo 50 tisuća križara, mahom slabo naoružanih ljudi, razne dobi i profesije. Poslije krvavih okršaja Mehmet je 21. srpnja osobno poveo odlučni juriš. Beograd je spasio besprimjeran junački čin. Kad se neki janjičar popeo na najvišu kulu kako bi istaknuo turski stijeg, smioni **Tito Dugović** dograbio ga je i zajedno se s njime bacio u ponor. Taj je prizor toliko ohrabrio posadu da je razbila napadače na bedemima a zatim jurnula do Mehmetovog logora, zarobivši sve topove i opsadne sprave. Moći osvajač na to je zdvojno napustio bojno polje. Daleko nadmoćnija turska vojska izgubila je 24 tisuće vojnika, a kršćanska pobeda kod Beograda, zaustavila je za sljedećih 70 godina osmanlijske prodore u zapadne krajeve.

21. srpnja 1904.

Najdulja željezница

Transsibirska željezница, najduža svjetska željeznička linija, dugačka 9100 kilometara, dovršena je 21.

srpnja 1904. u doba kad se rusko carstvo htjelo učvrstiti na **Dalekom istoku**. Ta impresivna linija povezala je **Moskvu** s dotad izoliranom lukom **Vladivostokom** na **Japanskom moru**. Transsibirska željezница odigrala je važnu ulogu u povijesti **Rusije**, a poslije i **Sovjetskog Saveza**. Povezala je s **Europom** velike i poznate ruske gradove poput **Jekaterinburga** na **Uralu**, **Nižnog Novgoroda** na **Volgi**, **Novosibirska** na **Obu**, Vladivostoka koji je postao glavna uvozna luka za Japan, ali i velike kineske metropole poput **Pekinga** i **Šangaja**. Osim toga Transsibirska željezница poslužila je za gospodarski razvoj te naseljavanje i istraživanje netaknutih dijelova **Sibira**. Na izgradnji, koja je počela još 1891., radili su milijuni ljudi, često u vrlo nehumanim uvjetima. Potpunim dovršetkom pruge smatra se 1916. kada je s Vladivostokom potpuno povezana ruska prijestolnica **Petrograd**. Poslije su izgrađena još tri nova smjera te dugačke pruge. Dijelom Sibira danas dnevno vozi oko stotinu, većinom transportnih vlakova, a godine 2002. pruga je u potpunosti elektrificirana.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.centardomovinskograta.hr

U izdanju **Hrvatskog vojnika** koje upravo čitate objavili smo tekst prigodom prezentacije aktivnosti koje je u posljednje dvije godine obavljao **Hrvatski memorijalno dokumentacijski centar Domovinskog rata**. Želite li osnovne informacije o radu Centra, pročitajte članak na stranicama 12 i 13, no, želite li detaljniji uvid, kliknite na njihovu službenu web stranicu www.centardomovinskograta.hr.

Stranica je vrlo pregledna i jednostavno uređena, što i odgovara dokumentacijskom karakteru Centra. Na jednom mjestu možete naći sve što vam je potrebno zanima li vas Centar kao institucija i ono čime se bavi, s naglaskom na njihova knjižna izdanja. S druge strane, ako vam je potreban kraći podsjetnik na ono što se zbivalo tijekom burnih devedesetih, slobodno možete kliknuti na podlink **Kronologija** i naći pregled najbitnijih događaja iz tog vremena. Sigurno je da bi stranica trebala biti opširnija i potpunija, no imajmo na umu da je riječ o instituciji koja je osnovana tek nedavno. Bez obzira na to što se njihov intenzivni rad najbolje ogleda u prikupljenom arhivskom gradivu, objavljenim publikacijama i organiziranju znanstvenih predavaњa i skupova, u današnje vrijeme potrebno je sve to slijediti i obznaniti pomoću odgovarajuće web stranice.

Domagoj VLAHOVIĆ

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Hrvatski film s nogometnom tematikom snimljen 1950. zove se:

- A Plavi devet
- B Ajmo, žuti!
- C Bili tići

2. Redatelj kulturnog filma *Tko pjeva, zlo ne misli* jest:

- A Krešo Golik
- B Branko Bauer
- C Ante Babaja

3. Pronađite uljeza među filmovima redatelja Antuna Vrdoljaka:

- A U gori raste zelen bor
- B Kiklop
- C Priča iz Hrvatske

4. U filmu *Stela* iz 1990. u režiji Petra Krelje glavnu žensku ulogu je igrala:

- A Leona Paraminski
- B Anja Šovagović
- C Ena Begović

5. Poznati filmski citat *Skuvala san ti paštaštu!* izgovara glumica:

- A Zrinka Cvitešić
- B Matija Prskalo
- C Iva Visković

Foto: M. Č. / H. Č.

SAVRŠENA PRECIZNOST*

BENMSHOT
LASER SIGHT & TACTICAL LIGHT SYSTEMS

